

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

**ÖDEMELER DENGESİ
RAPORU**

2006 -II

ÖZET

2005 yılının ikinci yarısından itibaren ihracat büyümesinin yavaşladığı ve ithalat artışının hızlandığı gözlenmiştir. Söz konusu eğilim, 2006 yılının ilk yarısında da devam etmiştir. Bu dönemde ihracat ve ithalattaki yıllık artışlar sırasıyla yüzde 10,1 ve yüzde 17,8 oranlarında gerçekleşmiştir. Böylece, ödemeler dengesi tanımlaması çerçevesinde 2005 yılı Ocak-Haziran döneminde 14,7 milyar ABD doları olan dış ticaret açığı, 2006 yılının aynı döneminde 20,1 milyar ABD doları seviyesine ulaşmıştır. Bahsedilen dönemde, net turizm gelirlerinin düşmesi, cari işlemler açığını artırıcı yönde etkide bulunmuştur.

2005 yılının son çeyreğinden itibaren düşük performans gösteren, toplam ihracatta en yüksek paya sahip tekstil ve giyim sektörü ihracatının Mayıs ve Haziran aylarında arttığı, ancak, sektör ihracat artışının toplam ihracat büyümesinin altında olduğu gözlenmektedir. Yılın ilk yarısında, toplam ihracata en yüksek katkı kara taşıtları sektöründen gelmiştir. Bu dönemde, yüzde 14,5 oranında artarak toplam ihracat performansının üzerinde bir büyüme sergilemiştir. Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar ihracatı ise yüksek fiyat etkisiyle yılın ilk yarısında yüzde 43,8 oranında artmıştır. Bununla birlikte, , 2005 yılında önemli miktarda artan makine ve teçhizat ihracatı 2006 yılı Ocak-Haziran döneminde de artışını sürdürmüş ve yüzde 18,1 oranında artmıştır.

2005 yılı Ağustos ayından itibaren yüksek orandaki artışlarını sürdüren sermaye ve tüketim malı ithalatının, 2006 yılının ilk yarısında sırasıyla yüzde 13,0 ve yüzde 31,1 oranında arttığı gözlenmektedir. Diğer taraftan, ara malı ithalat artışı Ocak-Haziran döneminde yüzde 17,9 oranında gerçekleşmiştir. Söz konusu kalemlerde yer alan ham petrol ve doğal gaz ithalatı, fiyat artışlarının etkisiyle, toplam ithalat artışına en yüksek katkıyı yapan alt kalemler olmuştur.

2005 yılının son çeyreği itibarıyla ihracat fiyatlarının nominal ihracata katkısı yavaşlamıştır. 2006 yılının ilk çeyreğinde, ihracat birim değer endeksi yüzde 0,9 oranında gerileme göstermiş, yılın ikinci çeyreğinde ise yüzde 3,7 oranında artmıştır. Diğer taraftan, ithalat fiyatları 2006 yılının ilk yarısında yüzde 5,1 oranında yükselmiştir. İthalat fiyatlarındaki artış temelde ham petrol ve doğal gazı içeren madencilik ve taşocakçılığı sektörü fiyatlarının bu dönemde yüzde 37,5 oranında artmasından kaynaklanmıştır. Aynı zamanda, yılın ilk çeyreğinde gerileyen imalat sanayi ithalat fiyatları Nisan-Haziran döneminde yüzde 4,1 oranında artış göstermiştir. Fiyat etkisinden arındırıldığında, ihracat ve ithalattaki yıllık artışın Ocak-Haziran döneminde sırasıyla yüzde 5,3 ve yüzde 10,2 olduğu görülmektedir.

Rezerv değişimleri (TCMB + bankalar) ile IMF kredileri hariç tutulduğunda, 2006 yılının ilk yarısında 28,3 milyar ABD doları sermaye girişi olmuştur. Bu dönemde finansman yapısında doğrudan yatırımlar, özel sektörün ve bankaların kullandığı uzun vadeli ve ticari krediler belirleyici olmuştur. Söz konusu dönemde, portföy yatırımları, doğrudan yatırımlar ve IMF kredileri hariç tutulduğunda, net 16 milyar ABD doları uzun vadeli sermaye ve net 0,9 milyar ABD doları kısa vadeli sermaye girişi olmuştur. Ayrıca, net hata ve noksan kalemi 0,2 milyar ABD doları pozitif bakiye vermiştir.

Yukarıdaki gelişmeler sonucunda, 2006 yılının ilk yarısında Merkez Bankası rezervleri 4,1 milyar ABD doları, bankalar rezervi 2,2 milyar ABD doları artmıştır.

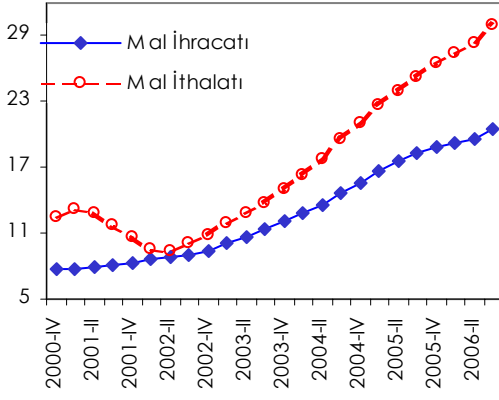
Ödemeler Dengesi (milyar ABD doları)

	Ocak-Haziran			Ocak-Haziran(12-aylık)		
	2005	2006	% Değişim	2005	2006	% Değişim
Cari İşlemler Hesabı	-13,2	-18,7	..	-18,1	-28,6	..
Dış Ticaret Hesabı	-14,8	-19,9	..	-25,4	-38,1	..
Mal İhracatı	37,0	41,8	13,0	67,3	81,8	21,5
İhracat (fob)	35,4	39,5	11,5	63,9	77,6	21,4
Bavul Ticareti	1,7	2,4	43,9	3,4	4,2	24,7
Mal İthalatı	-51,8	-61,8	19,2	-92,7	-119,8	29,3
İthalat (cif)	-55,1	-65,2	18,3	-98,6	-126,9	28,7
Uyarılma: Navlun ve Sigorta	3,3	3,4	..	5,9	7,0	..
Hizmetler Hesabı	4,0	3,6	..	11,5	13,6	..
Turizm (net)	4,4	4,4	-0,4	12,1	15,3	25,9
Gelir	5,8	5,7	-1,0	14,5	18,1	24,7
Gider	-1,4	-1,3	-3,1	-2,4	-2,8	18,8
Diğer Hizmet Gelirleri (net)	-0,4	-0,8	..	-0,7	-1,6	..
Yatırım Geliri Hesabı	-3,0	-3,0	..	-5,3	-5,6	..
Doğrudan Yatırım Gelirleri (net)	-0,5	-0,5	..	-0,8	-0,7	..
Portföy Yatırımı Gelirleri (net)	-0,5	-0,4	..	-0,8	-0,8	..
Diğer Yatırım Gelirleri (net)	-1,9	-2,1	..	-3,8	-4,1	..
Faiz Geliri	0,4	0,6	61,4	0,7	1,2	74,8
Faiz Gideri	-2,3	-2,7	15,8	-4,5	-5,4	20,5
Cari Transferler	0,6	0,7	..	1,1	1,5	..
İşçi Gelirleri	0,4	0,5	43,2	0,7	1,0	40,9
Sermaye ve Finans Hesapları	10,0	18,4	..	12,9	29,4	..
Finans Hesabı (Rezerv Varlıklar hariç)	16,6	22,5	..	20,8	44,7	..
Doğrudan Yatırımlar (net)	0,8	8,8	..	1,4	16,8	..
Yurt Dışında	-0,4	0,0	..	-0,8	-0,7	..
Yurt İçinde	1,2	8,8	..	2,2	17,4	..
Portföy Yatırımları (net)	6,9	-1,0	..	10,9	5,6	..
Varlıklar	-1,0	-0,4	..	-2,6	-0,6	..
Yükümlülükler	7,9	-0,5	..	13,5	6,2	..
Yurt Dışı Yerleşikler Hisse Senedi Alımı	2,8	1,0	..	3,7	3,8	..
Borç Senetleri	5,1	-1,5	..	9,8	2,4	..
Yurt Dışı Yerleşikler DİBS Alımı	3,4	-3,2	..	6,5	-0,7	..
Hazine Tahvil İhracı	2,0	1,7	..	3,7	3,1	..
Borçlanma	4,5	2,4	..	6,8	4,3	..
Geri Ödeme	-2,6	-0,7	..	-3,1	-1,2	..
Diğer Yatırımlar (net)	9,0	14,7	..	8,5	22,3	..
Varlıklar	1,6	-3,0	..	-3,1	-4,3	..
Ticari Krediler	1,0	-0,4	..	0,6	-1,1	..
Krediler	-0,1	-0,4	..	0,0	-0,1	..
Bankaların Döviz Varlıkları (- artış)	0,7	-2,2	..	-3,6	-3,2	..
Yükümlülükler	7,4	17,7	..	11,6	26,7	..
Ticari Krediler	2,0	2,4	..	3,4	3,9	..
Krediler	4,7	13,4	..	7,3	20,7	..
Merkez Bankası	-2,0	0,0	..	-4,0	-0,9	..
Genel Hükümet	-1,6	-4,0	..	-1,9	-7,1	..
Uluslararası Para Fonu	-0,6	-3,6	..	0,0	-5,5	..
Uzun Vade	-1,0	-0,4	..	-1,9	-1,5	..
Bankalar	4,8	5,4	..	8,3	9,9	..
Uzun Vade	3,9	4,6	..	5,6	7,2	..
Kısa Vade	0,9	0,9	..	2,7	2,7	..
Diğer Sektörler	3,4	12,0	..	4,9	18,9	..
Uzun Vade	3,1	11,8	..	4,5	18,6	..
Kısa Vade	0,3	0,2	..	0,4	0,3	..
Mevduat	0,6	1,8	..	0,7	1,7	..
KMDTH + Süper Döviz Hesabı	-0,3	-0,5	..	-0,5	-1,0	..
Bankalar	0,9	2,3	..	1,2	2,7	..
Resmi Rezervlerdeki Değişim (- artış)	-6,7	-4,1	..	-7,9	-15,3	..
Net Hata ve Noksan	3,2	0,2	..	5,2	-0,8	..

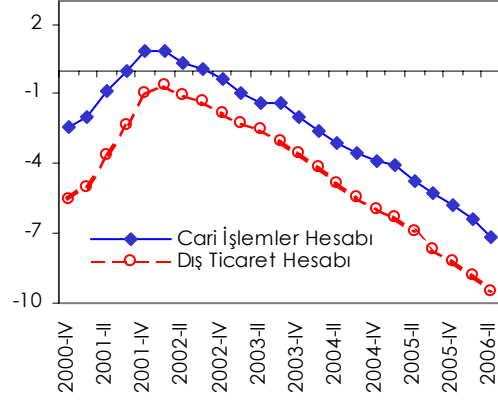
Kaynak: TCMB.

Mal İhracatı ve İthalatı

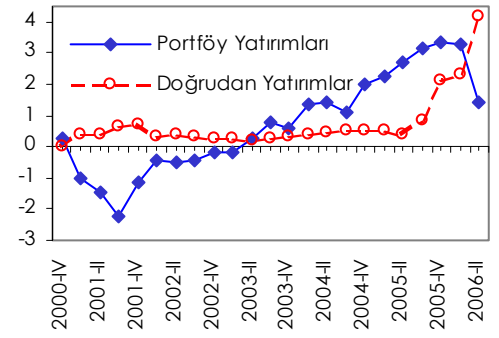
(12-aylık ort., milyar ABD doları)

Dış Ticaret ve Cari İşlemler

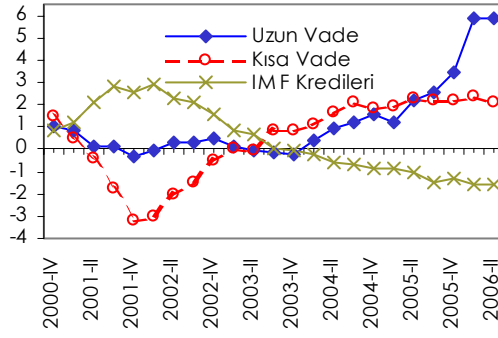
(12-aylık ort., milyar ABD doları)

Doğrudan ve Portföy Yatırımları

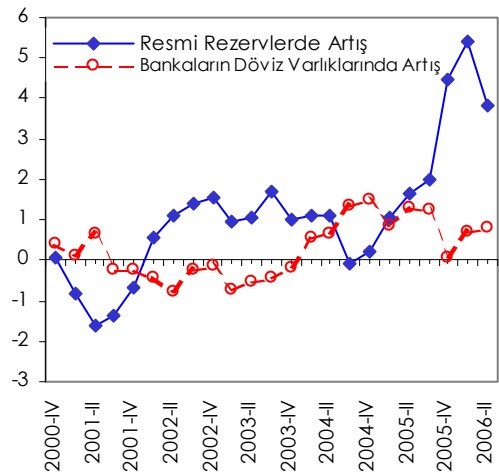
(12-aylık ort., milyar ABD doları)

Diğer Sermaye Akımları

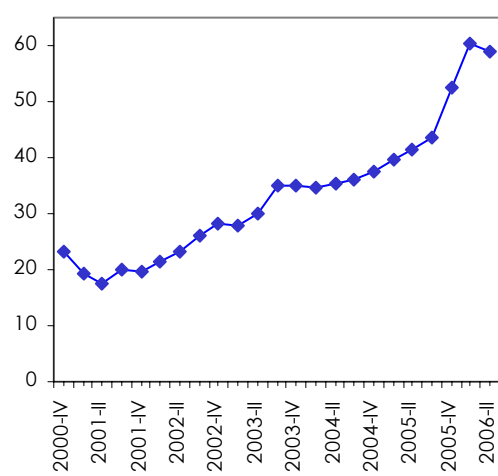
(12-aylık ort., milyar ABD doları)

Rezervler

(12-aylık ort., milyar ABD doları)

TCMB Uluslararası Rezervleri

(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, TÜİK.

I. DIŞ EKONOMİK GELİŞMELER

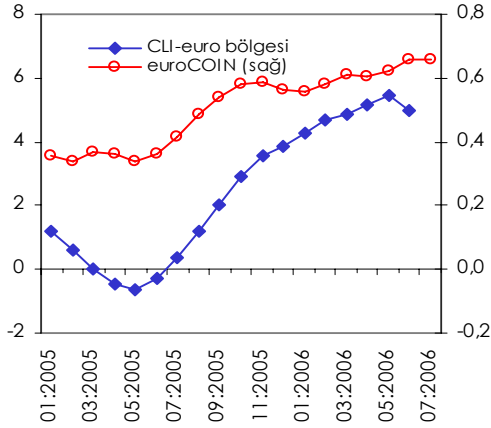
1. Dünya ekonomisi, yaşanan doğal afetler ve yüksek petrol fiyatlarına karşın 2005 yılında yüksek oranda büyümeye devam etmiştir. 2006 yılının ilk yarısında da, dünya ekonomisindeki güçlü büyümenin sürmesinde temel olarak Çin etkili olurken, özellikle ABD'nin itici gücünde ikinci çeyrekte bir yavaşlama gözlenmiştir.

2. 2006 yılı genelinde dünya ekonomisinin büyümesine ilişkin risklerin başında petrol fiyatlarına ve uluslararası likidite koşullarına dair belirsizlikler ile küresel dengesizlikler gelmektedir. Jeopolitik belirsizlikler, Orta Doğu'da yaşanan siyasi gerginlikler ve Alaska petrol çıkarım bölgesinde yaşanan teknik sorunlar nedeniyle üretim belirsizliklerinin artması gibi sebeplerle ham petrol fiyatları Ağustos ayında tarihi rekor seviyelere yükselmiştir. Diğer taraftan, önümüzdeki dönemde ABD, AB ve Japonya'da faiz artırımlarının hızı konusunda tereddütler olmakla birlikte, sürmesine ilişkin beklentiler devam etmektedir. Söz konusu durumun gelişmekte olan piyasa ekonomilerine yönelen sermaye hareketleri üzerindeki etkisi belirsizliğini korumaktadır.

Euro Bölgesi Öncü Göstergeleri:

€COIN (3-aylık % değişim),

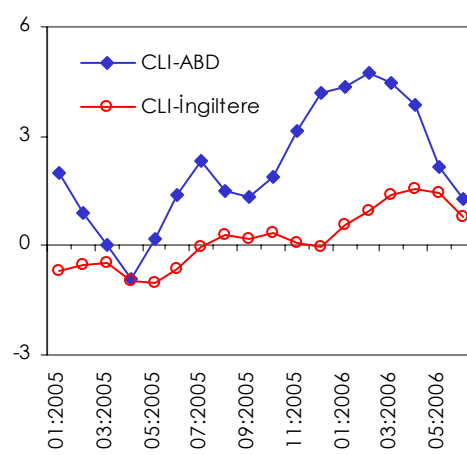
CLI (yıllıklandırılmış 6-aylık % değişim)

Kaynak: OECD, CEPR.

ABD ve İngiltere Öncü Göstergeleri:

CLI (yıllıklandırılmış 6-aylık % değişim)

Kaynak: OECD.

3. ABD ekonomisi, hızlı büyüme performansını 2006 yılının ilk çeyreğinde de sürdürmüş, ancak, yılın ikinci çeyreğinde hızını kaybederek yıllık bazda yüzde 2,9 oranına gerilemiştir. Ekonomik büyümedeki bu azalış, kısmen faiz oranları ile enerji fiyatlarındaki artışın gecikmeli etkilerini, kısmen de konut piyasasındaki kademeli soğumanın etkilerini yansıtmaktadır. ABD ekonomisinde çekirdek enflasyon oranında son aylarda artış görülmektedir. Artan enerji ve emtia fiyatlarının enflasyona baskı yapmaya devam edeceği, ancak, enflasyon beklentilerinin kontrol altına alınması ve talep artışı yavaşlamasının söz konusu enflasyonist baskıları sınırlayacağı öngörülmektedir. Amerika Merkez Bankası (FED) 8 Ağustos 2006 tarihli toplantısında faiz oranlarını 5,25 seviyesinde tutma kararı almış ve bundan sonraki faiz kararlarının enflasyon ve büyümeye ilişkin göstergelere göre şekilleneceğini belirtmiştir.

4. Euro bölgesi, 2006 yılının ilk çeyreğinde yıllık bazda yüzde 2 oranında artan Euro bölgesi GSYİH'si, yılın ikinci çeyreğinde yıllık bazda yüzde 2,4 oranında artarak beklentilerin üzerinde güçlü bir büyüme performansı göstermiştir. 2006 yılının kalanında büyümede yatay bir seyir beklenmektedir. Ancak, petrol fiyatlarındaki artışın devam etmesi ve küresel sermaye hareketlerinin yön değiştirmesi, büyüme sürecini yavaşlatacak risk unsurları olarak ön plana çıkmaktadır. Artan enflasyonist risklere karşı ECB'nin faiz artırımlarını sürdürmesi ihtimalinin kuvvetlenmesine karşın, 2006 yılı genelinde büyümenin güçlü devam etmesi beklenmektedir. Nitekim, Euro bölgesi ekonomik aktivite öncü göstergesi olan ECOIN endeksi Temmuz ayı verisi de Bölge'de olumlu görünümün devam ettiğine işaret etmektedir.

5. 2005 yılında yüzde 2,6 oranında büyüyerek yüksek büyüme gösteren Japon ekonomisi, 2006 yılının ilk çeyreğinde de yıllık bazda yüzde 3,6 büyüyerek beklentilerin üzerinde bir büyüme sergilemiş, ancak yılın ikinci çeyreğinde beklentilerin altında yavaşlayarak, büyüme yıllık bazda yüzde 2 oranında artmıştır. Büyümedeki yavaşlama temel olarak kamu yatırım ve

tüketim harcamalarındaki düşüşten kaynaklanırken, büyümenin iç talebe bağlı olarak gerçekleştiği gözlenmektedir. 2006 yılının geri kalanında Japon ekonomisinin mevcut seyrini sürdürmesi beklenmektedir. Çin ekonomisi ise güçlü büyümesini 2006 yılında da sürdürmüştür. Yılın ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10,2 ve yılın ikinci çeyreğinde ise beklentilerin üzerinde yüzde 11,3 olarak gerçekleşen yüksek büyümenin temel olarak sabit yatırımlardaki ve sanayi üretimindeki hızlı artıştan kaynaklandığı gözlenmektedir.

6. Bu gelişmelerin, 2006 yılı genelinde ihracatımızı destekleyecek bir dış talep yapısının varlığına işaret ettiği düşünülmektedir.

II. CARI İŞLEMLER HESABI

7. Cari açık Mart ayı itibarıyla yıllık bazda GSMH'nin yüzde 6,9'una ulaşmıştır. 2006 yılının ilk yarısında ise cari işlemler açığındaki artış eğilimi sürmüştür ve 18,7 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

8. Yılın ilk çeyreğinde ithalat yüksek oranda artışını sürdürmüştür, ancak ihracat düşük performans göstermiştir. İkinci çeyrekte ise hem ithalat hem de ihracat artış oranları hızlanmıştır. Böylece, Ocak-Haziran döneminde, ihracatın ithalatı ve kısa vadeli dış borç stokunu karşılama oranı düşmüştür ve sırasıyla 0,68 ve 1,97 seviyesine gerilemiştir. Merkez Bankası rezervleri temel alınarak oluşturulan göstergelerden rezervlerin kısa vadeli dış borç stokuna oranı ile ithalatı karşılama oranı 2005 yılına göre artış gösterirken, rezervlerin cari açığı karşılama oranı ve cari açık ile net hata ve noksan kalemlerinin toplamından oluşan finansman ihtiyacına oranı gerilemiştir.

Cari İşlemler Açığına ve Finansman Yapısına İlişkin Göstergeler

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*
İhracatın ithalatı karşılama oranı	0,58	0,90	0,85	0,79	0,74	0,70	0,68
Toplam mal ihracatı / Kısa vadeli dış borç stoku	1,09	2,10	2,44	2,23	2,06	2,01	1,97
Toplam mal ihracatı / Dış borç servisi	1,40	1,40	1,39	1,84	2,20	2,11	2,32
Turizm gelirleri/ Dış ticaret açığı	0,35	2,17	1,16	0,94	0,67	0,55	0,47
MB rezervleri / Kısa vadeli dış borç stoku	0,82	1,21	1,71	1,53	1,16	1,37	1,43
MB rezervleri / Finansman ihtiyacı	1,84	-	19,97	11,71	2,82	2,54	2,17
MB rezervleri / Cari açık	2,36	-	18,42	4,38	2,41	2,27	2,05
MB rezervleri / Toplam mal ithalatı	0,44	0,52	0,59	0,54	0,41	0,48	0,49

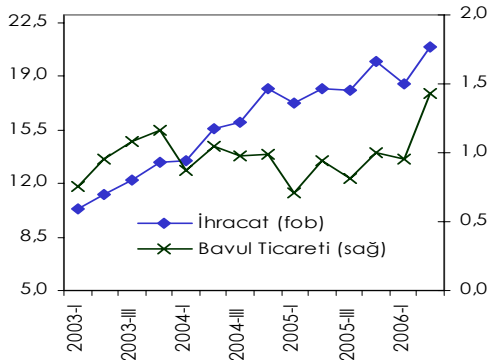
Kaynak: TCMB, TÜİK.

* Haziran ayı itibarıyla, 12-aylık

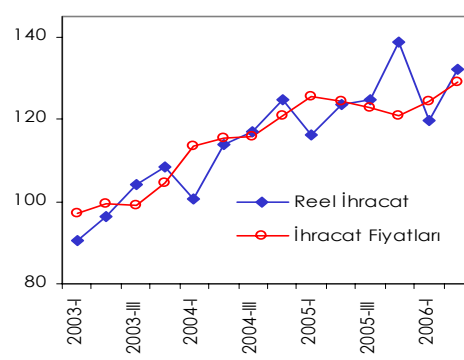
Mal İhracatı

9. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan ihracat verilerine göre, 2006 yılının ilk çeyreğinde yüzde 7,4 olan ihracat (fob) büyümesi, yılın ikinci çeyreğinde yüzde 15,5 olmuştur. Buna göre, Ocak-Haziran döneminde ihracat (fob) yüzde 11,5 oranında artış göstermiştir. Aynı dönemde, bavul ticaretinden sağlanan gelirlerin de yüzde 43,9 oranında artması sonucu toplam mal ihracatı büyüme oranı yüzde 13 olmuştur. Diğer taraftan, yılın ilk çeyreğinde gerileyen ihracat fiyatları, ikinci çeyrekte artarak, ihracatın nominal büyümesine katkı sağlamıştır. TÜİK tarafından yayımlanan endeks verilere göre, ihracat birim değer endeksi, 2006 yılı Ocak-Haziran döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 1,4 oranında artmıştır. Fiyat etkisinden arındırıldığında ihracattaki reel artışın ise söz konusu dönemde yüzde 5,1 düzeyinde olduğu görülmüştür.

İhracat
(milyar ABD doları)

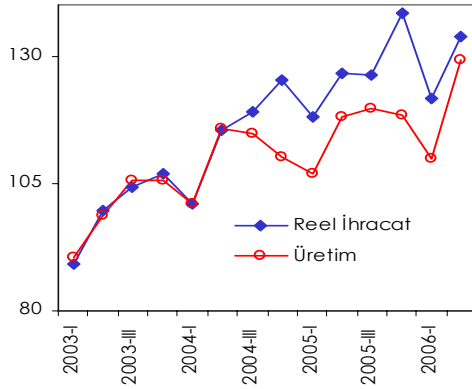
İhracat - Reel ve Birim Değer
(2003=100)

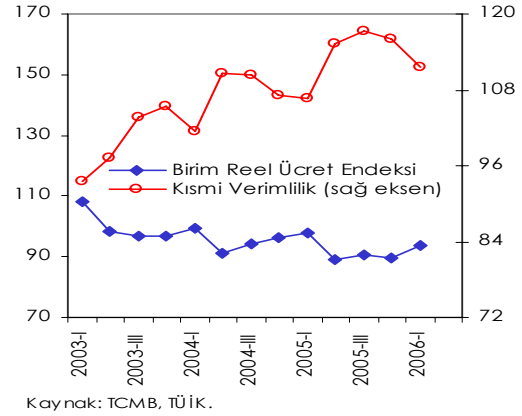
10. Verimlilik artışları, reel birim iş gücü maliyetlerinin azalmasına katkıda bulunarak dış rekabet avantajı yaratmış ve Yeni Türk lirasının (YTL) güçlü konumunun dış rekabet gücü üzerinde yarattığı olumsuz etkiyi telafi ederek, ihracat artışının ardındaki temel faktörlerden biri olmuştur. Bunun yanı sıra, Mayıs ayında finansal piyasalarda gözlenen dalgalanma

neticesinde YTL'deki değer kaybının ve güçlü dış talebin de, önümüzdeki dönemde, özellikle emek yoğun sektörlerde, ihracat artışlarına katkı sağlaması beklenmektedir.

İmalat Sanayi Üretim ve İhracatı
(2003=100)

Birim Reel Ücret ve Verimlilik
Endeksi (2003=100)

11. İhracat gelişmeleri kalem bazında incelendiğinde, 2005 yılının son çeyreğinden itibaren düşük performans gösteren tekstil ve giyim sektörü ihracatının Mayıs ve Haziran aylarında arttığı, ancak, sektör ihracat artışının toplam ihracat büyümesinin altında olduğu gözlenmektedir. Yılın ilk yarısında, toplam ihracata en yüksek katkı kara taşıtları sektöründen gelmiştir. Bu dönemde, yüzde 14,5 oranında artarak toplam ihracat performansının üzerinde bir büyüme sergilemiştir. Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar ihracatı ise yüksek fiyat etkisiyle yılın ilk yarısında yüzde 43,8 oranında artarak, toplam ihracat büyümesine 1,4 puan katkı sağlamıştır. Ana metal sanayi ihracatı, 2005 yılındaki gerilemesinin ardından, 2006 yılının Ocak-Haziran döneminde yüzde 13,4 oranında artış göstermiştir. Söz konusu dönemde, makine-teçhizat ile elektrikli makine ve cihazlar ihracatı ise istikrarlı büyümesini sürdürmüş ve sırasıyla yüzde 18,1 ve yüzde 25,1 oranında artarak ihracat büyümesine toplam 1,8 puan katkı sağlamıştır.

İhracat
(milyon ABD doları)

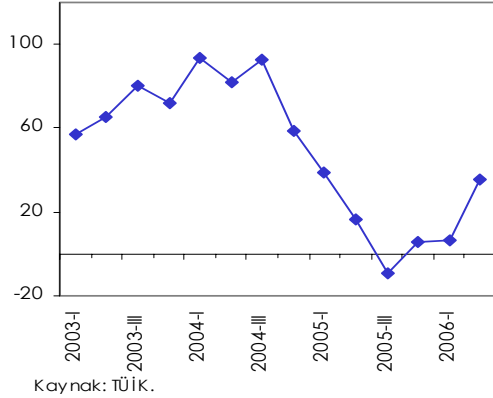
	Ocak-Haziran				
	2005	2006	% Değişim	% Katkı	\$ Katkı
Toplam	35385	39461	11,5		
Sermaye Malı	4074	4375	7,4	0,8	300
Ara Malı	14881	17231	15,8	6,6	2350
Tüketim Malı	16302	17525	7,5	3,5	1223
Diğer	128	331	159,0	0,6	203
Önemli Fasıllar (İSIC Rev.3'e göre):					
Tarım ve Hayvancılık	1327	1619	22,0	0,8	292
Gıda Ürünleri ve İçecek	1927	2014	4,5	0,2	87
Tekstil Ürünleri	4080	4189	2,7	0,3	109
Giyim Eşyası	5068	4932	-2,7	-0,4	-137
Rafine edilmiş petrol, Kok köm., nükl. Yak.	1116	1604	43,8	1,4	488
Kimyasal Madde ve Ürünler	1367	1605	17,5	0,7	239
Plastik ve Kauçuk Ürünleri	1181	1344	13,8	0,5	163
Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler	1314	1326	0,9	0,0	11
Ana Metal Sanayi	3629	4115	13,4	1,4	486
Metal Eşya Sanayi (Mak. & Teçh. hariç)	1262	1441	14,2	0,5	179
Makine ve Teçhizat	2256	2664	18,1	1,2	408
Elektrikli Makina ve Cihazlar	935	1170	25,1	0,7	235
Radyo, TV, Haberleşme Teçhizatı ve Cih.	1326	1498	13,0	0,5	172
Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar	5321	6095	14,5	2,2	774
Diğer Ulaşım Araçları	794	1145	44,2	1,0	351

Kaynak: TÜİK.

12. 2006 yılı Ocak-Mart döneminde düşük performans sergileyen motorlu kara taşıtları ihracatı, yılın ikinci çeyreğinde yeniden yüksek oranda artmıştır. Söz konusu artışta, sektörde yeni model üretimlerine başlanmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Binek otomobil ihracatı ise, Ocak-Haziran döneminde yüzde 21,6 oranında artış göstermiştir. Bu dönemde, binek otomobil ithalatında görülen yüzde 43,7 oranındaki artışa karşın, sektör, net ihracatçı konumunda olmuştur.

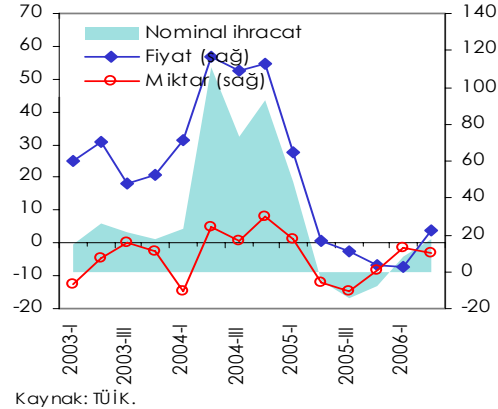
Binek Otomobil İhracatı

(Nominal, Yıllık yüzde artış)

Ana Metal Sanayi İhracatı

(Yıllık yüzde artış)

13. 2005 yılı genelinde düşük bir performans gösteren ve 2006 yılı Ocak-Nisan döneminde yıllık bazda yüzde 4,1 gerileyen tekstil ve giyim sektörü ihracatı Mayıs-Haziran döneminde yüzde 7,6 oranında artmıştır. Düşük iş gücü maliyetleri avantajıyla, özellikle ABD pazarında tekstil ve giyim ihracatında üstünlük sağlayan Çin ve Hindistan gibi ülkelerle rekabet etme zorluğu, sektörde performans kaybına neden olan başlıca gelişme olmuştur. Diğer taraftan, yüksek kalite ve Avrupa'ya olan coğrafi yakınlık, Avrupa Birliği ülkelerine yapılan tekstil ve giyim ihracatında avantaj sağlamaya devam etmiştir. Ayrıca, sektörün yeni pazarlara açılması son dönemdeki performansını olumlu etkilemiştir.

14. Ana metal sanayi ihracatında 2005 yılının ikinci çeyreğinden itibaren görülen azalış 2006 yılında durmuş ve sektör ihracatı yılın ilk yarısında yüzde 13,4 oranında artmıştır. Yılın ikinci çeyreğinde, ana metal sanayi fiyatlarındaki artış ise nominal ihracata katkı sağlamıştır.

İhracat – Birim Değer Endeksleri (2003=100) Yıllık % Değişim

	2005	2006	2006
		I	II
Toplam	5,7	-0,9	3,7
Sermaye Malı	1,5	-3,0	4,6
Ara Malı	6,9	-1,5	6,0
Tüketim Malı	6,3	-0,7	1,0
Önemli Fasıllar (ISIC Rev.3'e göre):			
Tarım ve Hayvancılık	27,8	-0,8	-13,9
Gıda Ürünleri ve İçecek	9,8	1,7	-0,3
Tekstil Ürünleri	4,6	-3,1	1,0
Giyim Eşyası	4,7	1,8	1,8
Rafine edilmiş petrol, Kok köm., nükl. Yak.	25,0	24,7	28,7
Kimyasal Madde ve Ürünler	7,7	-0,3	3,3
Plastik ve Kauçuk Ürünleri	7,7	0,0	4,4
Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler	9,6	7,4	6,4
Ana Metal Sanayi	2,3	-7,3	4,1
Metal Eşya Sanayi (Mak. & Teçh. hariç)	11,7	2,6	9,2
Makine ve Teçhizat	4,7	-1,8	1,1
Elektrikli Makina ve Cihazlar	10,2	10,6	19,5
Radio, TV, Haberleşme Teçhizatı ve Cih.	-18,3	-16,8	-9,4
Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar	1,9	-4,8	5,1

Kaynak: TÜİK.

15. 2006 yılı ilk çeyreğinde yıllık olarak, yüzde 0,9 azalan ihracat birim değer endeksi, ikinci çeyrekte yüzde 3,7 oranında artmıştır. Rafine edilmiş petrol ve ürünleri, elektrikli makine ve cihazları ile giyim eşyası gibi sektörlerde ihracat fiyatları artarken, ana metal sanayi, radyo, TV, haberleşme teçhizatı ve cihazları ile tekstil gibi sektörlerde düşmüştür.

İhracat – Miktar Değer Endeksleri (2003=100)
Yıllık % Değişim

	2005	2006	
		I	II
Toplam	10,5	2,9	7,2
Sermaye Mali	20,9	-3,7	11,1
Ara Mali	10,6	7,1	8,3
Tüketim Mali	7,9	-0,9	5,4
Önemli Fasıllar (ISIC Rev.3'e göre):			
Tarım ve Hayvancılık	3,3	9,7	43,0
Gıda Ürünleri ve İçecek	16,8	-4,8	-3,4
Tekstil Ürünleri	4,1	0,0	-0,6
Giyim Eşyası	1,7	-11,1	-6,4
Rafine edilmiş petrol, Kok köm., nükl. Yak.	53,7	-14,4	14,8
Kimyasal Madde ve Ürünler	4,5	6,5	13,7
Plastik ve Kauçuk Ürünleri	18,1	13,0	3,5
Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler	6,1	-12,2	-8,1
Ana Metal Sanayi	-0,1	13,2	10,5
Metallik Eşya Sanayi (Mak. & Teçh. hariç)	9,4	7,2	0,5
Makine ve Teçhizat	18,7	15,8	14,0
Elektrikli Makina ve Cihazlar	11,4	2,4	5,0
Radyo, TV, Haberleşme Teçhizatı ve Cih.	33,9	35,3	23,8
Motörlü Kara Taşıtı ve Römorklar	13,5	5,1	18,0

Kaynak: TÜİK.

İhracat – Ülke Dağılımı
(milyon ABD doları)

İHRACAT: ÜLKE DAĞILIMI (milyon ABD doları)

	Ocak-Haziran						
	2005		2006		% Değişim	% Katkı	\$ Katkı
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)			
Toplam	35385	..	39461	..	11,5		
Avrupa Birliği Ülkeleri	18564	52,5	20908	53,0	12,6	6,6	2344
AB 15	17420	49,2	19507	49,4	12,0	5,9	2087
AB 10	1144	3,2	1401	3,5	22,5	0,7	257
Diğer Ülkeler	15353	43,4	17122	43,4	11,5	5,0	1769
Diğer Avrupa	4020	11,4	5013	12,7	24,7	2,8	992
Doğu Asya	1433	4,0	1747	4,4	22,0	0,9	315
Diğer	9900	28,0	10362	26,3	4,7	1,3	462
Türkiye Serbest Bölgeleri	1468	4,1	1431	3,6	-2,5	-0,1	-37
Seçilmiş Ülkeler ve Ülke Grupları							
OECD	21.445	60,6	24.117	61,1	12,5	7,6	2672
Almanya	4.563	12,9	4.607	11,7	1,0	0,1	44
İngiltere	2.795	7,9	3.143	8,0	12,4	1,0	348
İtalya	2.633	7,4	3.387	8,6	28,6	2,1	753
ABD	2.362	6,7	2.562	6,5	8,5	0,6	200
Fransa	1.921	5,4	2.324	5,9	21,0	1,1	403
İspanya	1.441	4,1	1.756	4,5	21,9	0,9	315
Hollanda	1.285	3,6	1.161	2,9	-9,6	-0,3	-123
Diğer OECD	4.445	12,6	5.178	13,1	16,5	2,1	732
Orta Doğu Ülkeleri	4.957	14,0	4.957	12,6	0,0	0,0	0
Rusya	1.042	2,9	1.323	3,4	27,0	0,8	281

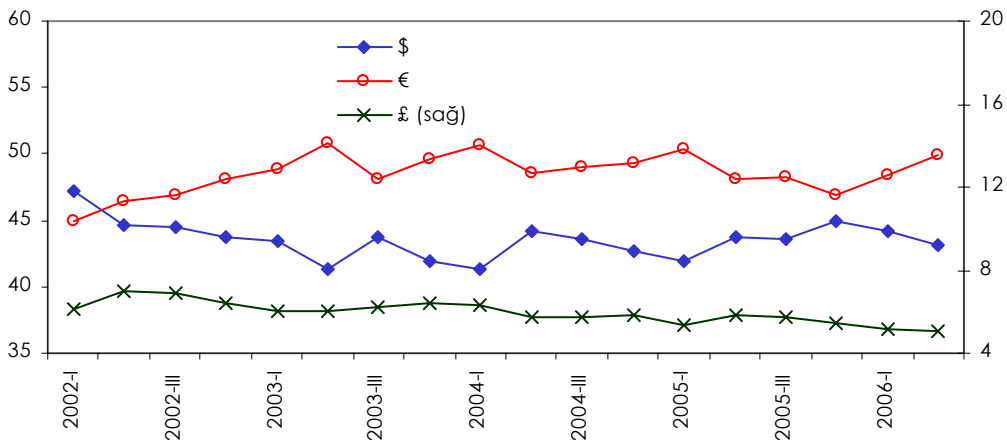
Kaynak: TÜİK.

16. İhracat gelişmeleri ülke gruplarına göre incelendiğinde, toplam ihracatta en fazla paya sahip olan AB'ye yapılan ihracatın, yılın ikinci çeyreğinde belirgin bir artış gösterdiği gözlenmektedir. Bu gelişmede, 2006 yılı başından itibaren AB ülkelerinde iç talep ve ekonomik aktivitede gözlenen canlılığın etkili olduğu düşünülmektedir. Yılın ilk altı ayında söz konusu ülke grubunda yer alan Fransa, İspanya, İtalya ve İngiltere'ye yapılan ihracat yüksek oranda artarken, ülke bazında en büyük ticaret ortağımız olan Almanya'ya yapılan ihracat ancak yüzde 1 oranında artmıştır. Benzer şekilde, Orta Doğu ülkelerine yapılan ihracatın geçen yıl seviyesinde kalarak toplam ihracat içindeki payında azalış görülmüştür.

17. İhracatın döviz kompozisyonunu incelendiğinde, 2006 yılı ilk yarısında, Avrupa Birliği ülkelerine yapılan ihracattaki artışa paralel olarak, Euro'nun payında da artış görülmüştür. 2005 yılında yüzde 48,3 olan Euro'nun payı, 2006 yılı Ocak-Haziran döneminde yüzde 49,2'ye yükselmiştir. Diğer taraftan, aynı dönemde ABD doları ve İngiliz sterlini cinsinden yapılan ihracat payında gerileme gözlenmiştir.

İhracatta Döviz Kompozisyonu

(% pay)

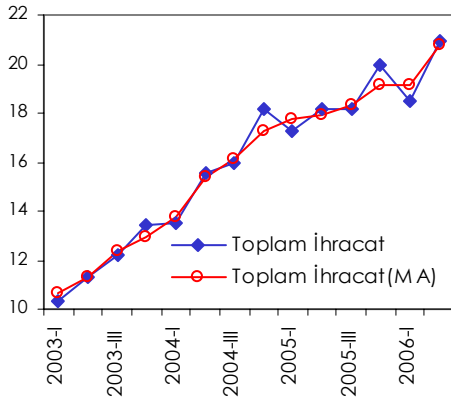

Kaynak: TÜİK.

18. Mevsimsellikten arındırılmış (MA) veriler de, yılın ikinci çeyreğindeki ihracat artışını desteklemektedir. Buna göre, mevsimsellikten arındırılmış ABD doları cinsinden nominal ihracat, 2006 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 8,7 oranında artış göstermiştir. Bu dönemde, ihracatta öncü sektörlerinden biri olan tekstil ve giyim sektörü mevsimsellikten arındırılmış nominal ihracatı, genel ihracatın performansının altında kalarak, bir önceki döneme göre, yüzde 1,9 oranında artarken, motorlu kara taşıtları ile makine ve teçhizat sektörleri, mevsimsellikten arındırılmış nominal ihracatı, sırasıyla, yüzde 14,6 ve yüzde 7 oranlarında artış göstermiştir.

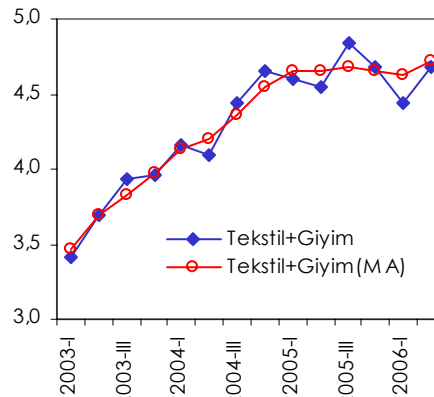
Toplam İhracat

(milyar ABD doları)

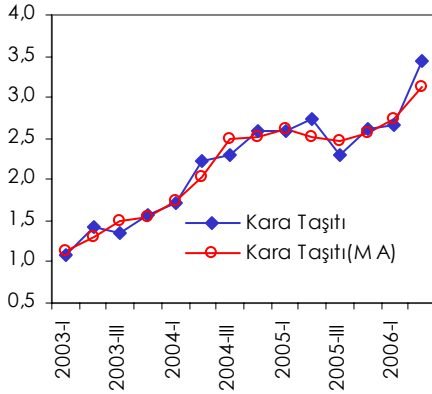
Tekstil ve Giyim İhracatı

(milyar ABD doları)

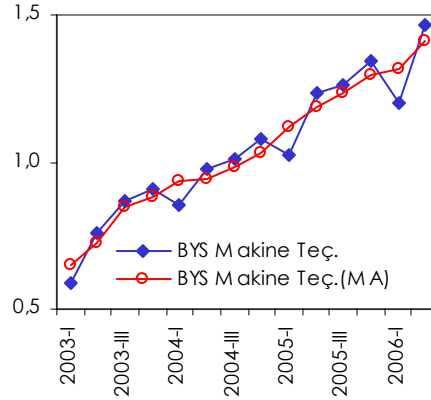

Motorlu Kara Taşıtı İhracatı

(milyar ABD doları)

BYS Makine ve Teçhizat İhracatı

(milyar ABD doları)

Kaynak: TÜİK, TCMB.

MA: Mevsimsellikten arındırılmış.

19. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) tarafından yayımlanan Temmuz 2006 ihracat verileri, ihracatın artış eğilimini sürdürdüğü ve geçen yılın aynı ayına göre yüzde 22,4 oranında arttığını, böylece, Ocak-Temmuz dönemindeki ihracat artışının yüzde 14,2 olarak gerçekleştiğini göstermektedir. TİM verilerine göre, Temmuz ayında kara taşıtları, elektrik-elektronik, makine ve aksamaları sektörü ihracatı önemli oranda artarak toplam ihracata yüksek katkı sağlamaya devam etmiştir. Tekstil ve giyim sektörü ihracatı büyümesi ise yüzde 3,8 düzeyinde kalmıştır.

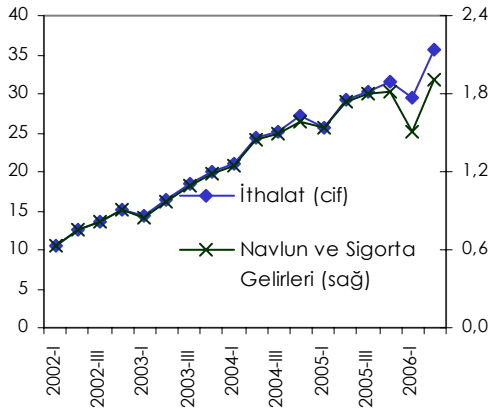
20. Nisan ayı İktisadi Yönelim Anketi'nde yer alan ihracatta gelecek döneme ilişkin göstergeler, gelecek üç aylık dönemde ihracat piyasasından alınacak siparişlerin ve dış pazara satılmış mal hacminin artmaya devam edeceğine işaret etmektedir.

Mal İthalatı

21. TÜİK tarafından yayımlanan ithalat (navlun ve sigorta bedeli dahil), 2006 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 20,9 oranında artış göstermiştir. Navlun ve sigorta gelirleri ile finansal kiralama ile ilişkin "diğer mallar" uyarlaması da eklendiğinde, toplam mal ithalatı yüzde 21,1 oranında büyümüştür. 2006 yılı ilk üç ayında, ithalatın nominal olarak büyümesinde fiyat hareketlerinin etkisinin düşük olduğu gözlenirken, ikinci üç ayda, ithalat fiyatları yüzde 8,3 oranında artış göstermiştir. Fiyat hareketlerinin hariç tutulduğu miktar endeksine göre ise, ithalattaki reel artış 2006 yılının ilk ve ikinci çeyreğinde, sırasıyla yüzde 10 ve 10,3 olmuştur.

İthalat

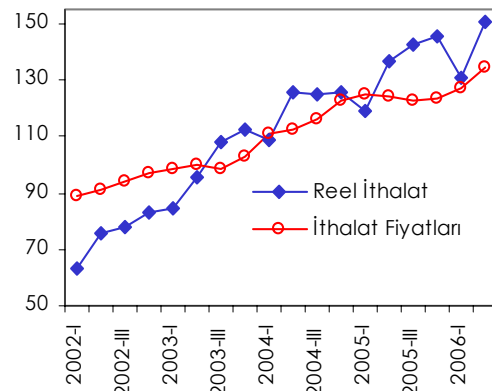
(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, TÜİK.

İthalat - Reel ve Birim Değer

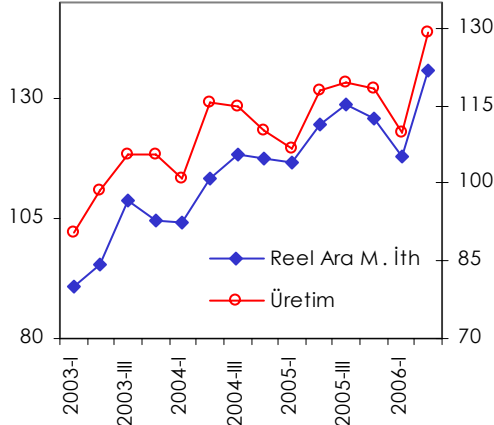
(2003=100)

Kaynak: TÜİK.

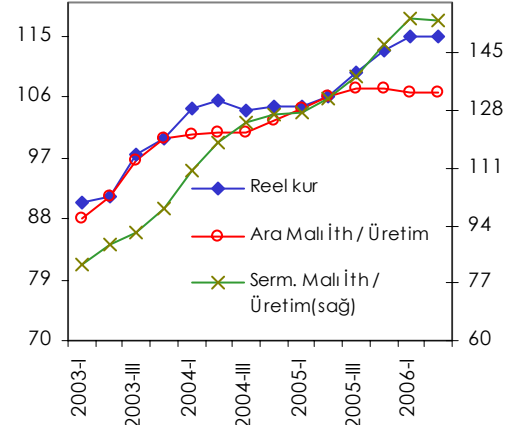
22. YTL'nin güçlü konumunu sürdürmesinin yanı sıra, sanayi üretimindeki artış toplam ithalatın yaklaşık yüzde 71'ini oluşturan ara malı ithalatı büyümesinde etkili olmaktadır. 2006 yılının ilk çeyreğinde, ara malı ithalatı artış oranı sanayi üretimindeki yavaşlamaya bağlı olarak düşmesine rağmen, yılın ikinci çeyreğinde yeniden artışa geçmiştir. Nitekim, 2005 yılında sırasıyla yüzde 5,3 ve yüzde 4,8 olarak gerçekleşen toplam sanayi ve imalat sanayii üretimleri yıllık artış oranları, 2006 yılı Ocak-Haziran döneminde, sırasıyla yüzde 6,6 ve yüzde 6,3 olmuştur.

İmalat Sanayii Üretimi ve Ara Malı İth. (2003=100)

Kaynak: TÜİK.

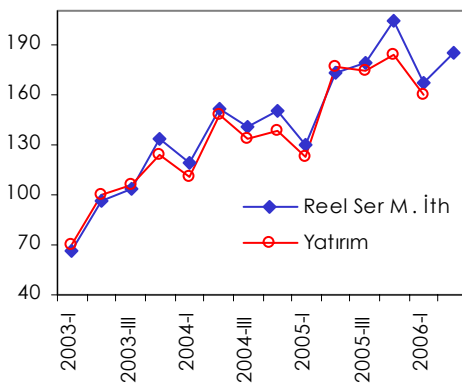
Ara ve Serm. M. İth./ İmalat San. Ür. oranı ve Reel Kur (ÜFE) (12-aylık ort.)

Kaynak: TCMB, TÜİK.

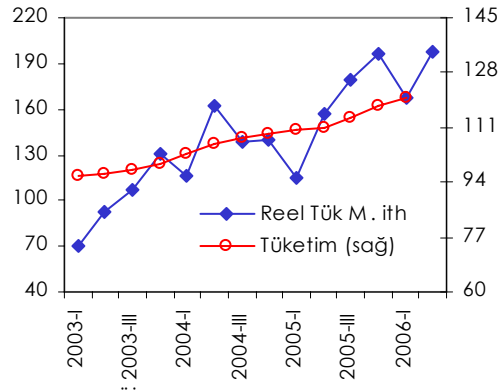
23. Ara malı ithalatı artış hızında gözlenen yavaşlamaya karşın, fiyat artışlarının etkisiyle, Ocak-Haziran döneminde toplam ithalat artışına en yüksek katkıyı söz konusu mal grubu yapmıştır. Gösterdiği yüksek oranlı artışla, 2005 yılına damgasını vuran, sermaye malı ithalatı, 2006 yılı ilk çeyreğinde ara malı ithalatından daha yüksek bir oranda büyüme sergilerken, ikinci çeyrekteki hızı, ara malı ithalatından düşük olmuştur. Bu gelişme, yatırım harcamalarının yılın ikinci çeyreğinde yavaşladığına işaret etmektedir. Ancak, 2006 yılı ilk yarısında dikkati çeken gelişme, tüketim malı ithalatının hem ara malı hem de sermaye malı ithalatının üzerinde, yüzde 31,1 oranında artış kaydetmesidir.

Yatırım Harcamaları ve Serm. Malı İth. (2003=100)

Kaynak: TÜİK.

Tüketim Harcamaları ve Tük. Malı İth. (2003=100, Tük. için 12-aylık ort.)

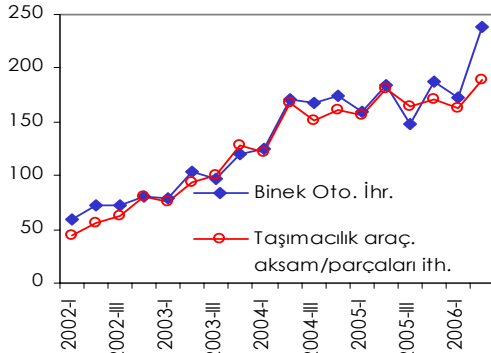
Kaynak: TÜİK.

24. Miktar endeksleri bazında incelendiğinde, tüketim malı ithalatında önemli paya sahip binek otomobil ithalatında 2005 yılı ilk yarısında, yüzde 33,1 oranında düşüş olurken, 2006 yılının aynı döneminde yüzde 50,2 oranında artış gözlenmiştir. Ayrıca, 2006 yılı Ocak-Haziran

döneminde, dayanıklı ve yarı dayanıklı tüketim malları ithalat miktar endeksleri, sırasıyla, yüzde 21 ve yüzde 30,2 oranında artış göstermiştir.

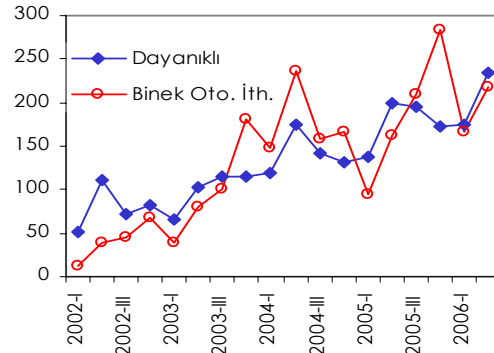
25. Tüketim eğilimleri incelendiğinde, CNBCE tarafından hazırlanan endeksler, 2005 Ekim ayından bu yana tüketici güveninin azalışına işaret ederken, TCMB ve TÜİK tarafından yayınlanan endeksler, bu eğilimin 2006 yılı Mayıs ayından itibaren başladığını ifade etmektedir.

Taşıt Araçları Aksam/Parça İthalatı ve Binek Oto. İhracatı (2003=100)

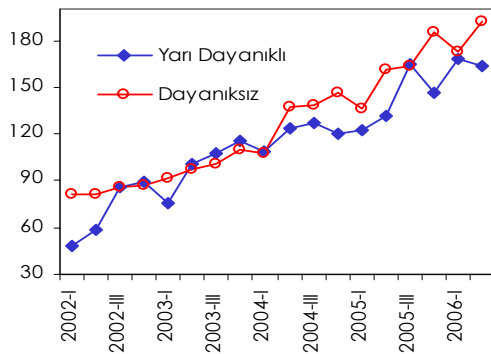
Kaynak: TÜİK.

Dayanıklı Tük. M. ve Binek Oto. İth. (2003=100)

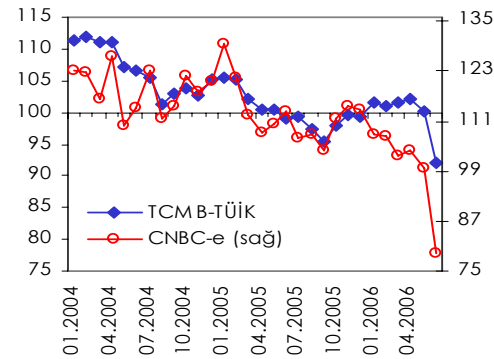
Kaynak: TÜİK.

Yarı Dayanıklı ve Dayaniksız Tüketim Mali İth. (2003=100)

Kaynak: TÜİK.

Tüketici Güven Endeksi

Kaynak: TCMB, TÜİK, NTVMSNBC.

26. 2006 yılı Ocak-Haziran döneminde, ithalat artışına en yüksek katkıyı yapan sektörler ham petrolü içeren madencilik ve taşocakçılığı sektörü, rafine edilmiş petrol ve ürünleri ile motorlu kara taşıtı ve römorklar olmuştur. 2004 yılının son çeyreğinden itibaren yüksek oranda artış kaydeden ana metal sanayi ithalatı, 2005 yılında yüzde 23,5 oranında artmasına rağmen 2006 yılı ilk çeyreğinde yüzde 11,3 oranında gerilemiştir. Ancak, Nisan-Haziran döneminde göstermiş olduğu yüzde 31,7 oranındaki artışla, 2006 yılı ilk yarısındaki performansı yüzde 10,1 oranında artış olmuştur. İthal metal fiyatlarının yılın ikinci çeyreğinde yüzde 20,8 oranında artması, sektörün nominal ithalat artışına katkı sağlamıştır.

27. Motorlu kara taşıtları ithalatı toplam ithalat içindeki önemini korumaya devam etmiştir. 2005 yılı ilk yarısı ile karşılaştırıldığında, 2006 yılı ilk yarısında, motorlu kara taşıtları sektörü ithalatında yüzde 23,0 oranında artış gözlenmiştir. Söz konusu dönemde binek otomobil ithalatı yüzde 43,7, taşımacılık araçlarının aksam ve parçaları ithalatı yüzde 15,7 oranında artış göstermiştir.

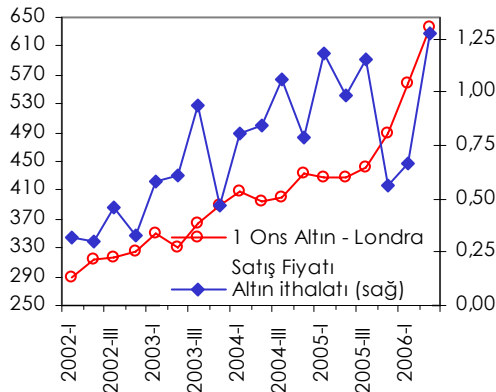
İthalat
(milyon ABD doları)

	Ocak-Haziran				
	2005	2006	% Değişim	% Katkı	\$ Katkı
Toplam	55094	65196	18,3		
Sermaye Malı	9280	10491	13,0	2,2	1210
Ara Malı	39448	46500	17,9	12,8	7052
Tüketim Malı	6101	8000	31,1	3,4	1899
Diğer	265	205	-22,6	-0,1	-60
Önemli Fasıllar (ISIC Rev.3'e göre):					
Madencilik ve Taşocakçılığı	6942	10283	48,1	6,1	3341
Ham Petrol	3782	5115	35,2	2,4	1332
Doğalgaz	2285	3944	72,6	3,0	1658
Tekstil Ürünleri	1932	1921	-0,6	0,0	-11
Kağıt ürünleri	1004	1086	8,1	0,1	82
Rafine edilmiş petrol, Kok köm., nükl. Yak.	2288	3511	53,4	2,2	1223
Kimyasal Madde ve Ürünler	8794	9347	6,3	1,0	553
plastik ve Kautçuk ürünleri	1039	1233	18,7	0,4	194
Ana Metal Sanayi	6976	7680	10,1	1,3	704
Metal Eşya Sanayi (Mak. & Teçh. hariç)	930	1105	18,8	0,3	175
Makine ve Teçhizat	5723	6687	16,9	1,8	965
Elektrikli Makina ve Cihazlar	1927	2317	20,3	0,7	390
Radyo, TV, Haberleşme Teçhizatı ve Cih.	2220	2264	2,0	0,1	44
Tıbbi ve Optik aletler	1207	1398	15,9	0,3	191
Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar	5478	6739	23,0	2,3	1261
Diğer Ulaşım Araçları	934	843	-9,8	-0,2	-91
Atık ve hurdalar (toptan ve perakende)	1746	1870	7,1	0,2	124

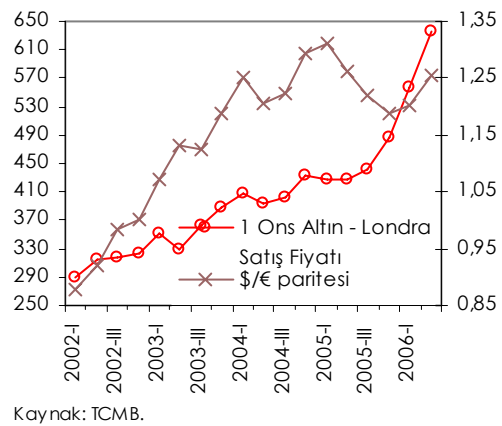
Kaynak: TÜİK.

28. 2002 yılından bu yana yüksek oranlı artışlar gösteren altın ithalatı, bu eğilimini 2005 yılının ilk dokuz ayında da sürdürmüş, ancak, 2005 yılı son çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre gerilemiştir. 2006 yılı ikinci çeyreğinde ise, yeniden artış eğilimine girmiştir. Nitekim, 2006 yılının ilk çeyreğinde, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 43,5 oranında düşen altın ithalatı, yılın ikinci üç ayında yüzde 29,9 oranında artış göstermiştir. Bununla birlikte, 2005 yılı üçüncü çeyreğinden itibaren hızlı artış eğiliminde olan altın fiyatları, 2006 yılı ilk yarısında, bir önceki yılın aynı dönemine göre, yüzde 39,5 oranında artmıştır.

Altın İthalatı (milyar ABD doları) ve
Altın Fiyatları (3-aylık ort., ABD doları)

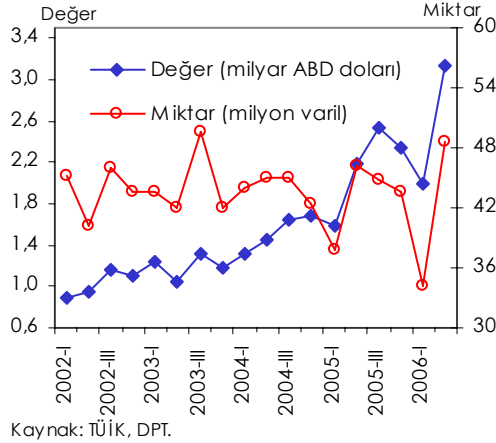
USD/EUR Paritesi ve
Altın Fiyatları (aylık ort., ABD doları)

29. Uluslararası piyasalarda yüksek küresel büyüme sonucu artan talep ile İran ve Nijerya ile ilgili belirsizlikler, 2005 yılı sonunda gerileyen ham petrol fiyatlarının, 2006 yılı ilk yarısında

tekrar yükselmesine neden olmuştur. Yılın ilk yarısında, ham petrol ithalatının, 2005 yılının aynı dönemine göre, miktar bazında yüzde 1,5 oranında gerilemesine karşın, varil fiyatının bazında yüzde 37,2 oranında artması sonucu, değer olarak yüzde 35,2 oranında artış gösterdiği gözlenmiştir.

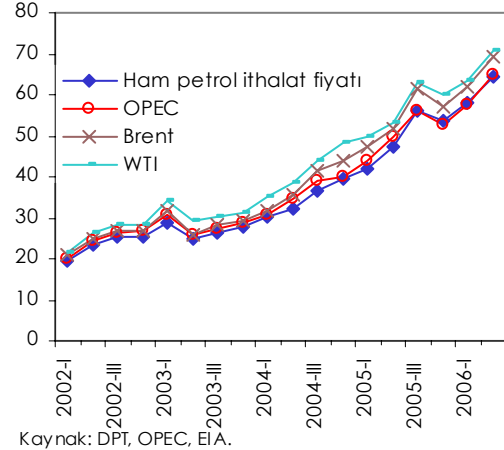
Ham Petrol İthalatı

Kaynak: TÜİK, DPT.

Ham Petrol Fiyatları

(varil başına ABD doları, ortalama)

Kaynak: DPT, OPEC, EIA.

30. Ham petrolün yanı sıra, doğal gaz ve diğer enerji fiyatlarındaki artış, 2006 yılının ilk yarısında ithalat artışına yüksek katkı sağlamıştır. ISIC Rev.3 sınıflamasına göre, madencilik ve taşocakçılığı sektöründe yer alan ham petrol, doğal gaz, maden kömürü, linyit ve turb ile imalat sanayi sektörü altındaki kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlardan oluşan toplam enerji ithalatının yılın ilk yarısında yüzde 49,2 oranında artması, yüzde 18,3'lük toplam ithalat büyümesine 8 puan katkı sağlamıştır.

İthalat – Birim Değer Endeksleri (milyon ABD doları)

	2005	2006 I	2006 II
Toplam	7,1	2,0	8,3
Sermaye Mali	-3,7	-9,0	-2,1
Ara Mali	11,0	6,5	13,0
Tüketim Mali	-0,3	-6,9	-1,7
Önemli Fasıllar (ISIC Rev.3'e göre):			
Gıda Ürünleri ve İçecek	-7,8	-2,0	-5,7
Tekstil Ürünleri	2,6	-2,4	-2,1
Kağıt Ürünleri	3,4	-3,0	4,2
Rafine edilmiş petrol, Kok köm., nükl. Yak.	29,3	29,1	22,7
Kimyasal Madde ve Ürünler	5,0	-6,8	-2,2
Plastik ve Kauçuk Ürünleri	8,8	-4,2	3,6
Ana Metal Sanayi	9,7	3,5	20,8
Metal Eşya Sanayi (Mak. & Teçh. hariç)	7,7	-3,2	4,1
Makine ve Teçhizat	-1,1	-9,1	-2,1
Elektrikli Makina ve Cihazlar	-7,4	-2,7	2,2
Radyo, TV, Haberleşme Teçhizatı ve Cih.	-6,0	-16,2	-4,8
Tıbbi ve Optik aletler	-0,3	-4,4	-0,7
Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar	-1,6	-5,6	3,6
Athk ve hurdalar (toptan ve perakende)	1,2	-11,5	5,3

Kaynak: TÜİK.

31. Ana metal ve ham petrol dışında, rafine edilmiş petrol ve ürünleri ithalat fiyatlarında da artış görülmüştür. Diğer taraftan, ithalatta önemli paya sahip bazı sektörlerde (gıda, tekstil, kimyasal madde, makine ve teçhizat ve haberleşme gibi) ithalat fiyatlarının gerilediği, gıda ürünleri ile radyo, TV, haberleşme teçhizatı ve cihazları gibi sektörlerin ithalat fiyatlarındaki düşüş oranlarının yüksek olduğu göze çarpmaktadır.

32. İthalat miktar endeksleri incelendiğinde, yukarıda bahsedilen sektörlerdeki fiyat düşüşlerine karşın ithalat miktarlarının, tekstil ürünleri hariç, yüksek oranda arttığı görülmüştür. Tekstil ürünlerinde ise, hem fiyat hem de miktar endekslerinde düşüş gözlenmiştir.

İthalat – Miktar Endeksleri
(milyon ABD doları)

	2005	2006	
		I	II
Toplam	11,9	10,0	10,3
Sermaye Malı	22,2	29,2	6,9
Ara Malı	9,4	1,2	9,1
Tüketim Malı	16,6	45,5	25,9
Önemli Fasıllar (ISIC Rev.3'e göre):			
Gıda Ürünleri ve İçecek	20,7	6,0	31,3
Tekstil Ürünleri	2,3	0,8	-5,4
Kağıt Ürünleri	12,9	10,4	5,7
Rafine edilmiş petrol, Kok köm., nükl. Yak.	13,1	22,6	16,8
Kimyasal Madde ve Ürünler	10,1	9,1	7,7
Plastik ve Kauçuk Ürünleri	1,1	18,6	12,4
Ana Metal Sanayi	12,1	-14,9	8,4
Metal Eşya Sanayi (Mak. & Teçh. hariç)	14,4	19,7	11,4
Makine ve Teçhizat	19,1	20,2	18,4
Elektrikli Makina ve Cihazlar	43,3	35,3	2,8
Radyo, TV, Haberleşme Teçhizatı ve Cih.	7,8	21,7	3,1
Tıbbi ve Optik aletler	27,4	20,7	10,1
Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar	6,2	28,8	12,9
Atık ve hurdalar (toptan ve perakende)	0,8	-7,5	29,5

Kaynak: TÜİK.

33. AB'den yapılan ithalatın toplam ithalat içindeki payı 2005 yılının ilk yarısına göre gerilemiştir. Buna karşın, AB dışı Avrupa ülkeleri, Asya ile Orta Doğu ülkeleri, ithalat büyümesine yüksek katkı sağlamıştır. Ülkeler bazında incelendiğinde, Rusya ve Çin'den yapılan ithalattaki yüksek oranlı artış göze çarpmaktadır. Bu ülkelerden yapılan ithalat artışı, toplam ithalat büyümesine sırasıyla 3,9 ve 2,7 puan katkı sağlamıştır. Rusya ve Çin'in yanı sıra, Almanya'nın yüksek payı sürerken, Fransa, Japonya ve İspanya'dan yapılan ithalat, yüksek oranlı artışlar göstermiştir. Ancak, İsviçre başta olmak üzere, ABD, G. Kore ve Ukrayna'dan yapılan ithalat düşüşü dikkat çekmektedir.

34. 2002-2003 döneminde gerileyen ABD doları cinsinden ithalat payının, 2004 yılından itibaren yeniden artış eğilimine girdiği, buna karşın Euro cinsinden yapılan ithalat payının gerilemekte olduğu görülmektedir. Buna göre, ABD doları cinsinden yapılan ithalatın toplam ithalat içindeki payı, 2004 yılında yüzde 55,0 iken, 2005 yılında yüzde 57,5'e yükselmiş ve 2006 yılı ilk yarısında yüzde 58,2 olarak gerçekleşmiştir. Euro cinsinden yapılan ithalatın toplam ithalat içindeki payı 2004 yılında yüzde 40,3, 2005 yılında yüzde 38,4 ve 2006 yılı ilk yarısında yüzde 38,1 olmuştur. İngiliz sterlininin ithalattaki payı ise, istikrarlı bir şekilde gerilemektedir. İngiliz sterlini cinsinden yapılan ithalatın payı 2004 yılında yüzde 1,7'den 2006 yılı ilk çeyreğinde yüzde 1'e inmiştir.

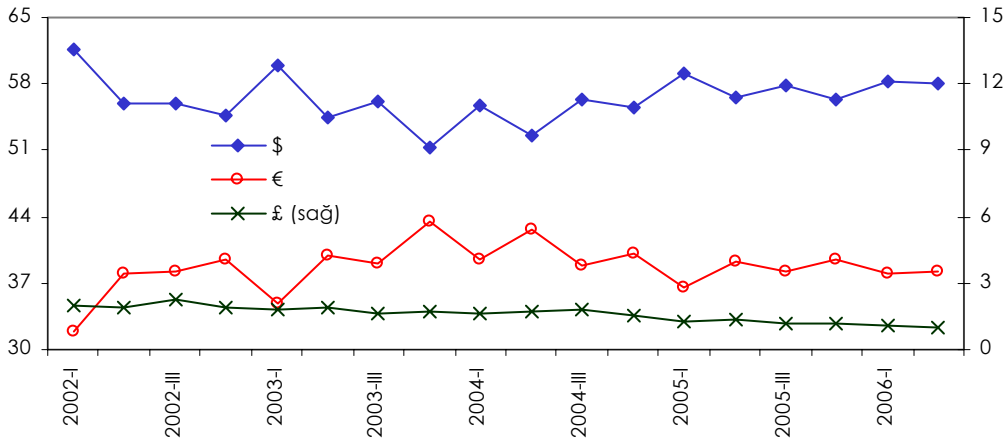
İthalat – Ülke Dağılımı (milyon ABD doları)

	2005		2006		% Değişim	% Katkı	\$ Katkı
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)			
Toplam	55094	..	65196	..	18,3		
Avrupa Birliği Ülkeleri	23393	42,5	26275	40,3	12,3	5,2	2882
AB 15	21677	39,3	24277	37,2	12,0	4,7	2600
AB 10	1716	3,1	1998	3,1	16,5	0,5	283
Diğer Ülkeler	31345	56,9	38508	59,1	22,9	13,0	7163
Diğer Avrupa	11737	21,3	13913	21,3	18,5	3,9	2176
Asya	9375	17,0	11855	18,2	26,5	4,5	2480
Diğer	10234	18,6	12740	19,5	24,5	4,5	2506
Türkiye Serbest Bölgeleri	356	0,6	413	0,6	15,9	0,1	57
Seçilmiş Ülkeler ve Ülke Grupları							
OECD	31.876	57,9	35.028	53,7	9,9	5,7	3151
Almanya	6.442	11,7	7.107	10,9	10,3	1,2	665
İtalya	3.572	6,5	4.064	6,2	13,8	0,9	492
Fransa	2.824	5,1	3.390	5,2	20,0	1,0	565
A.B.D.	2.748	5,0	2.709	4,2	-1,4	-0,1	-39
İngiltere	2.278	4,1	2.514	3,9	10,4	0,4	236
İsviçre	2.255	4,1	2.090	3,2	-7,3	-0,3	-166
İspanya	1.631	3,0	1.920	2,9	17,7	0,5	289
Japonya	1.421	2,6	1.596	2,4	12,3	0,3	174
G. Kore	1.696	3,1	1.671	2,6	-1,5	0,0	-26
Diğer OECD	7.008	12,7	7.968	12,2	13,7	1,7	959
Orta Doğu Ülkeleri	1.613	2,9	1.917	2,9	18,8	0,6	304
Rusya	5.837	10,6	7.982	12,2	36,7	3,9	2145
Çin	2.966	5,4	4.464	6,8	50,5	2,7	1498
Ukrayna	1.490	2,7	1.486	2,3	-0,2	0,0	-4

Kaynak: TÜİK.

İthalatta Döviz Kompozisyonu

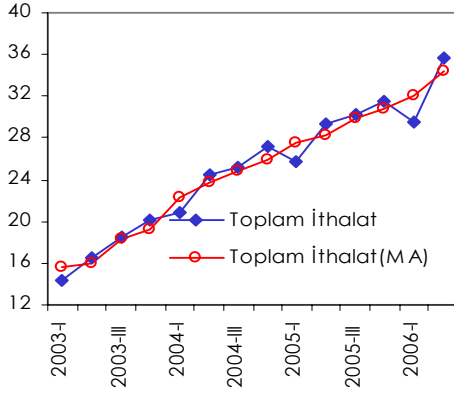
(% pay)

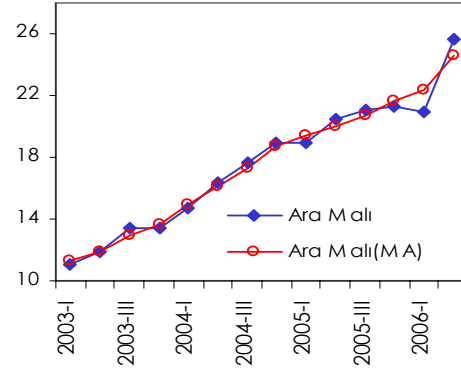
Kaynak: TÜİK.

35. Mevsimsellikten arındırılmış verilere göre, ABD doları cinsinden nominal ithalat, 2006 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,7 oranında artmıştır. Alt kalemler itibarıyla incelendiğinde ise, ara mali ithalatında yüzde 9,7 artış gerçekleşirken, sermaye mali ve tüketim mali ithalatı sırasıyla yüzde 9,4 ve yüzde 2,4 azalmıştır.

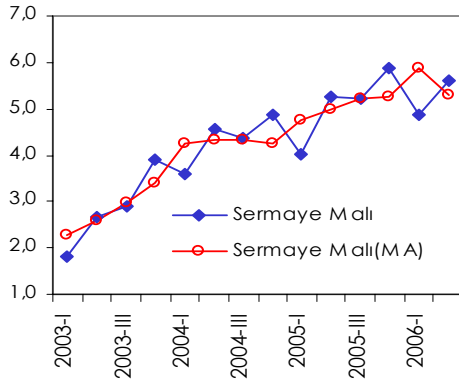
Toplam İthalat
(milyar ABD doları)

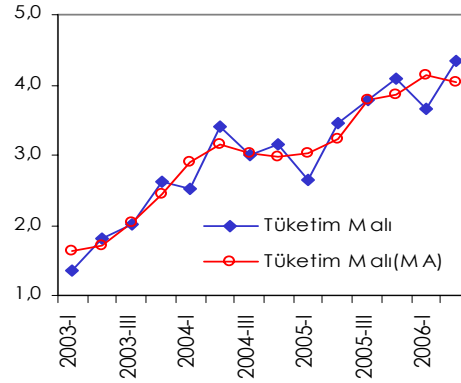
Ara Mali İthalat
(milyar ABD doları)

Sermaye Mali İthalatı
(milyar ABD doları)

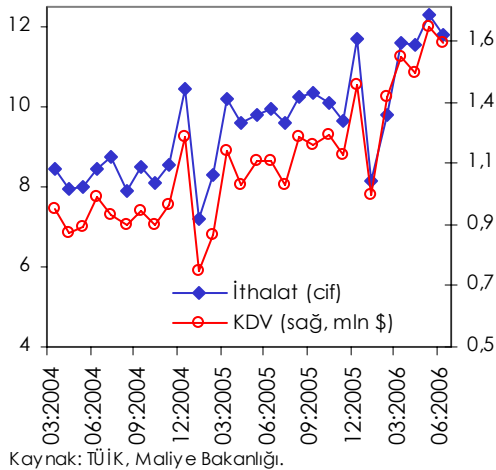
Tüketim Mali İthalatı
(milyar ABD doları)

36. İthalde alınan KDV'nin 2006 yılı başından itibaren hızla arttığı ve 2005 yılının son aylarında düşen ithalde alınan KDV oranlarının telafi edildiği görülmektedir.

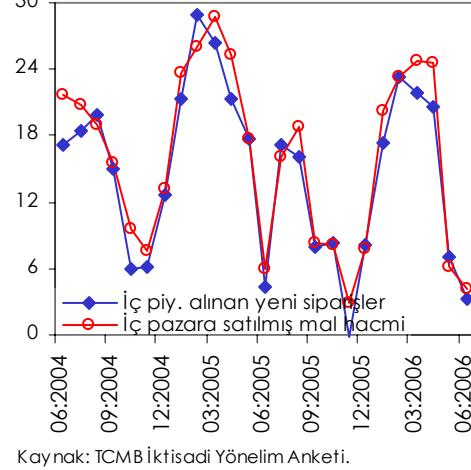
37. Temmuz ayı İktisadi Yönelim Anketindeki ithalatta gelecek döneme ilişkin göstergeler, ithalat eğiliminde azalışa işaret etmektedir.

İthalde alınan KDV
(milyar ABD doları)

Kaynak: TÜİK, Maliye Bakanlığı.

İthalat Beklentileri- Gelecek 3 ay
(İyimser-kötümser)

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

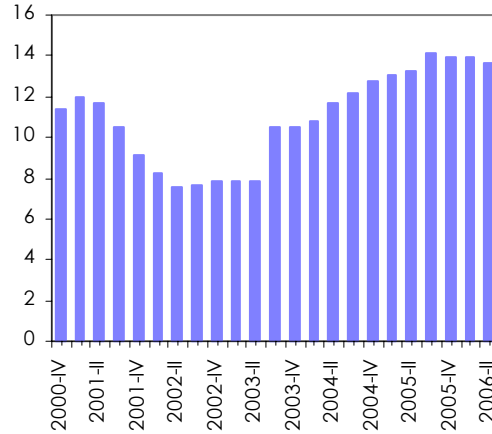
Hizmetler Hesabı

38. 2006 yılının ikinci çeyreğinde hizmetler hesabı turizm gelirlerindeki azalma neticesinde geçen yılın aynı dönemindeki seviyesinin altında gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, bu dönemde inşaat hizmetleri gelirleri artış gösterirken, taşımacılık ve finansal hizmet gelirleri gerilemiştir.

39. TÜİK tarafından açıklanan turizm gelirleri, 2006 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 0,2 oranında azalmıştır. Bu dönemde, çıkış yapan ziyaretçi (vatandaş+yabancı) sayısının yüzde 5,9 oranında gerilemesine karşın ortalama harcamalar yüzde 4,3 oranında artmış fakat ziyaretçi sayısındaki düşüşün yarattığı olumsuz etkiyi telafi edememiştir. Diğer taraftan, turizm giderleri bu dönemde yüzde 10,1 oranında artış göstermiş ve böylece yılın ikinci çeyreğinde, net turizm gelirleri yüzde 4,4 oranında azalmıştır.

Hizmetler Hesabı

(12-aylık, milyar ABD doları)

Kaynak:

Hizmetler Hesabı (milyon ABD doları)

	2005				2006	
	I	II	III	IV	I	II
Hizmetler hesabı	1195	2755	7682	2334	1144	2454
Toplam gelir	3777	5568	10769	5735	3606	5273
Toplam gider	-2582	-2813	-3087	-3401	-2462	-2819
Taşımacılık	-325	-360	-302	-310	-211	-476
Gelir	840	955	1042	1190	861	624
Gider	-1165	-1315	-1344	-1500	-1072	-1100
Turizm	1316	3082	8054	2828	1434	2946
Gelir	1995	3760	8817	3580	2002	3693
Gider	-679	-678	-763	-752	-568	-747
İnşaat hizm.	162	216	256	240	212	249
Gelir	162	216	256	240	212	249
Gider	0	0	0	0	0	0
Finansal hizm.	-8	-22	1	-12	-82	-34
Gelir	82	88	89	86	61	69
Gider	-90	-110	-88	-98	-143	-103
Diğer Hizmetler	50	-161	-327	-412	-209	-231
Gelir	698	549	565	639	470	638
Gider	-648	-710	-892	-1051	-679	-869

Kaynak: TCMB.

Turizm İstatistikleri

	2005				2006	
	I	II	III	IV	I	II
Turizm Gelirleri (milyon ABD doları)	1995	3760	8817	3580	2002	3693
Çıkış yapan yabancı ziyaretçiler (bin kişi)	2376	5340	8452	4355	2138	4912
Çıkış yapan vatandaş ziyaretçiler (bin kişi)	480	546	1826	750	597	629
Turizm Giderleri (milyon ABD doları)	-678	-678	-763	-751	-568	-747
Giriş yapan vatandaş ziyaretçiler (bin kişi)	889	1159	1045	1137	905	1170

Kaynak: TÜİK, TCMB.

40. Turizm gelirleri hesaplamasında baz alınan Türkiye'den çıkış yapan yabancı ziyaretçi sayısında, 2006 yılı ikinci çeyreğinde, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8,0 oranında azalış olmuştur.

Yatırım Geliri Hesabı

41. Yatırım geliri hesabı yılın ikinci üç ayında 1,6 milyar ABD doları açık vermiştir. Söz konusu açığın temel belirleyicisi faiz giderleri olmuştur. Bankalar ve özel sektörün faiz giderlerinin geçen yılın aynı dönemine göre artmasına karşın Merkez Bankası ve Genel Hükümetin faiz giderleri gerilemiştir. Diğer taraftan, aynı dönemde faiz gelirlerinin de artması sonucunda, yatırım geliri açığında geçen yılın aynı dönemine göre önemli bir değişiklik olmamıştır.

Yatırım Geliri Hesabı
(milyon ABD doları)

	2005				2006	
	I	II	III	IV	I	II
Yatırım Geliri (net)	-1380	-1622	-1324	-1333	-1375	-1598
Toplam gelir	1084	742	1046	812	1263	951
Toplam gider	-2464	-2364	-2370	-2145	-2638	-2549
Doğrudan Yatırımlar	-79	-435	-102	-118	-138	-374
Gelir	83	123	43	28	59	65
Gider	-162	-558	-145	-146	-197	-439
Portföy Yatırımları	-405	-143	-198	-178	-347	-35
Gelir	814	436	687	465	908	585
Gider	-1219	-579	-885	-643	-1255	-620
Diğer Yatırımlar	-896	-1044	-1024	-1037	-890	-1189
Faiz geliri	187	183	316	319	296	301
Faiz gideri	-1083	-1227	-1340	-1356	-1186	-1490
Uzun vade	-974	-1099	-1174	-1206	-1048	-1294
Merkez Bankası	-262	-201	-394	-192	-186	-135
Genel Hükümet	-372	-510	-374	-509	-359	-531
Bankalar	-42	-40	-77	-98	-109	-136
Diğer Sektör	-298	-348	-329	-407	-394	-492
Kısa vade	-109	-128	-166	-150	-138	-196

Kaynak: TCMB.

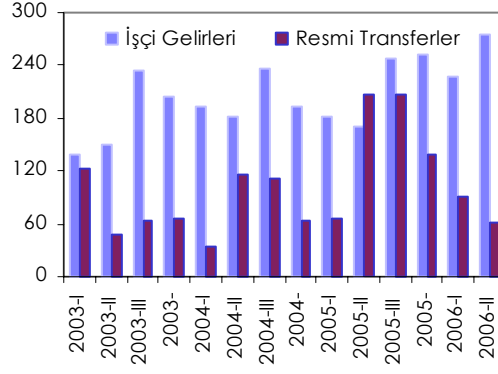
42. Portföy gelirleri yılın ilk çeyreğinde yüzde 11,5, ikinci çeyreğinde ise yüzde 34,2 oranında artış gösterirken, portföy giderleri, söz konusu dönemlerde, sırasıyla yüzde 3 ve yüzde 7,1 oranlarında artmıştır. Böylece, bu dönemde portföy gelirleri açığı daralmıştır. 2006 yılı genelinde, Eurobond tahvil gelirlerinin artmasıyla söz konusu eğilimin devam etmesi beklenmektedir.

Cari Transferler

43. İşçi gelirleri ve resmi transferlerden oluşan cari transfer kalemi 2006 yılının ilk çeyreğinde yüzde 29,1 oranında artmış, ikinci çeyreğinde ise yüzde 10,6 oranında düşüş göstermiştir. Böylece, 2006 yılının ikinci üç ayında 337 milyon ABD doları fazla vermiştir.

Cari transferler

(milyon ABD doları)

Kaynak: TCMB.

III. SERMAYE HAREKETLERİ

44. 2006 yılının ikinci çeyreğinde, cari işlemler ile net hata ve noksan kalemleri toplamı olarak tanımlanan dış finansman ihtiyacı 8,7 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Net hata ve noksan kaleminin 1,5 milyar ABD doları giriş yönünde olmasına rağmen, geçen yılın aynı dönemine göre cari açığın genişlemesi finansman ihtiyacını artırmıştır. Finansman yapısı 2005 yılının aynı dönemle karşılaştırıldığında, doğrudan yatırım ve uzun vadeli kredi girişlerinde önemli artış olduğu, bununla birlikte Mayıs ayında finansal piyasalarda gözlenen dalgalanmaya bağlı olarak portföy kaynaklı çıkış gözlenmektedir.

45. Bu gelişmelere bağlı olarak, yılın ikinci üç ayında Merkez Bankası rezervleri 3 milyar ABD doları azalarak Haziran ayı sonu itibarıyla 59,0 milyar ABD doları olmuştur. Bankaların döviz varlıklarında ise yılın ikinci çeyreğinde toplam 3,3 milyar ABD doları artış görülmüştür.

Dış finansman ihtiyacı ve finansman kaynakları (milyar ABD doları)

	2004	2005	2005				2006	
			I	II	III	IV	I	II
1. Cari İşlemler Dengesi	-15,6	-23,2	-6,2	-7,0	-2,7	-7,3	-8,5	-10,2
2. Net Hata Noksan	2,3	2,2	0,4	2,8	-0,6	-0,4	-1,2	1,5
I. Toplam Finansman İhtiyacı (=1+2)	-13,3	-20,9	-5,7	-4,2	-3,2	-7,7	-9,7	-8,7
II. Toplam Finansman (=1+2+3)	13,3	20,9	5,7	4,2	3,2	7,7	9,7	8,7
1. Sermaye Hareketleri (net)	23,6	44,5	6,4	12,1	10,9	15,1	17,5	10,9
Doğrudan Yatırımlar (net)	2,0	8,7	0,6	0,2	2,3	5,6	1,2	7,6
Portföy Yatırımları (net)	8,0	13,4	3,8	3,1	2,1	4,5	3,6	-4,6
Genel Hükümetin Tahvil İhracı	2,0	3,4	1,8	0,2	0,3	1,2	2,3	-0,6
Yabancıların Türkiye'de Menkul Kıymet Alımı	7,5	11,6	3,5	2,8	2,1	3,2	1,6	-3,8
Yerleşiklerin Yurt Dışında Menkul Kıymet Alımı	-1,4	-1,2	-1,1	0,1	-0,3	0,2	-0,3	-0,1
Kredi Kullanımı (IMF kredileri hariç, net)	13,8	20,9	1,5	7,7	5,3	6,4	11,6	7,8
Genel Hükümet	-1,2	-2,2	-0,4	-0,6	-0,3	-0,8	-0,2	-0,2
Bankalar	5,7	9,2	0,8	4,1	2,0	2,5	2,4	3,0
Uzun Vade	2,4	6,5	-0,1	4,0	1,1	1,6	1,3	3,2
Kısa Vade	3,3	2,7	0,8	0,1	0,9	0,9	1,1	-0,2
Diğer Sektörler	9,3	13,8	1,1	4,3	3,7	4,8	9,3	5,0
Uzun Vade	4,7	9,9	0,6	2,5	2,2	4,6	8,8	3,0
Kısa Vade	0,3	0,4	-0,1	0,4	0,8	-0,7	0,1	0,1
Ticari Krediler	4,2	3,6	0,7	1,4	0,7	0,9	0,4	2,0
Mevduat	0,6	0,5	-0,1	0,7	1,0	-1,1	1,5	0,3
Merkez Bankası	-0,2	-0,8	-0,1	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,3
Bankalar	0,9	1,3	0,0	0,9	1,3	-0,9	1,6	0,6
Diğer	-0,8	0,9	0,6	0,5	0,1	-0,3	-0,3	-0,3
2. IMF Kredileri	-3,5	-5,4	-1,0	-1,5	-2,3	-0,6	-1,8	-1,8
Merkez Bankası	-4,4	-2,9	-1,0	-0,9	-0,6	-0,3	0,0	0,0
Genel Hükümet	0,9	-2,5	0,0	-0,6	-1,7	-0,3	-1,8	-1,8
3. Rezerv Değişimi (- artış)	-6,8	-18,2	0,3	-6,3	-5,4	-6,8	-6,0	-0,3
Bankaların Döviz Varlıkları	-6,0	-0,4	3,6	-3,0	-3,5	2,4	1,1	-3,3
Resmi Rezervler	-0,8	-17,8	-3,3	-3,4	-1,9	-9,3	-7,1	3,0

Kaynak: TCMB.

Doğrudan Yatırımlar

46. 2005 yılında, net doğrudan yatırımlar önemli miktarda artarak GSMH'nin yüzde 2,4'ü seviyesine ulaşmıştır. Tarihsel olarak en yüksek seviyede gerçekleşen doğrudan yatırımlar temel olarak özelleştirme ve şirket birleşmelerinden kaynaklanmıştır. 2006 yılının ikinci üç ayında ise net 7,6 milyar ABD doları doğrudan yatırım girişi gözlenmiştir. Yılın ilk yarısında gerçekleşen net

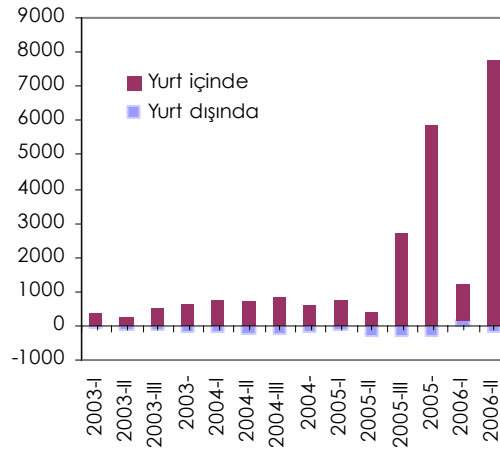
doğrudan yabancı sermaye girişi ise 8,8 milyar ABD doları tutarındadır. Söz konusu tutarın büyük kısmı, Mayıs ayında gerçekleşen Telsim'in malvarlığının Vodafone'a devredilmesi ve Petrol Ofisi AŞ'nin yüzde 34'ünün Avusturya merkezli petrol ve doğal gaz şirketi OMV Aktiengesellschaft'a satılmasından kaynaklanmıştır. Hem şirket birleşmelerinin hem de özelleştirme programının ve ödemelerinin devam etmesine bağlı olarak doğrudan yatırımların, 2005 yılının ardından 2006 yılında da önemli miktarda artarak rekor düzeyde gerçekleşmesi beklenmektedir.

47. Doğrudan yatırım girişlerinde, yabancıların yurt içinde gayrimenkul alımları önemli yer tutmaktadır. 2006 yılının ilk yarısında, söz konusu kalem kaynaklı 1,6 milyar ABD doları tutarında doğrudan sermaye girişi gerçekleşmiştir.

48. Ocak-Haziran döneminde, doğrudan sermaye yatırımı olarak kabul edilen Türkiye'deki yabancı sermayeli şirketlerin yurt dışındaki ortaklarından kullandıkları kredilerle ilgili olarak ise 0,1 milyar ABD doları net geri ödeme gerçekleştirilmiştir.

Doğrudan yatırımlar

(milyon ABD doları)

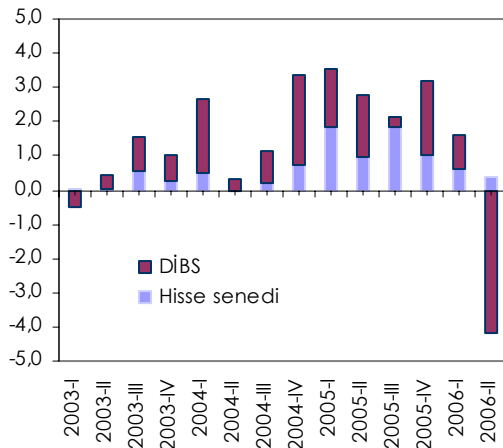

Kaynak: TCMB.

Portföy Yatırımları

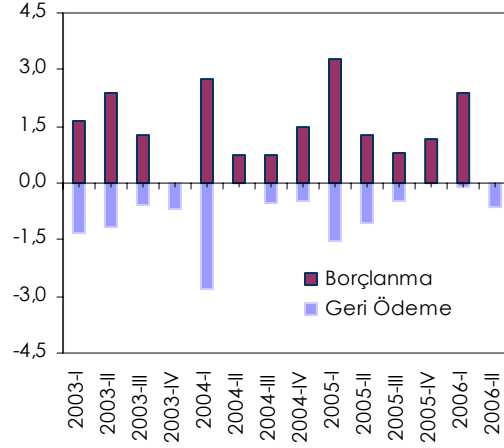
49. Yurt dışı yerleşikler yılın ilk iki ayında İMKB'de hisse senedi ve DİBS alımını sürdürmüşlerdir. Ancak, Mart ayında ECB ve FED'in faiz oranlarını artırması ve faiz artışlarının süreceği beklentisi, gelişmekte olan piyasalardan çıkış yönlü bir hareketin başlamasına neden olmuştur. Buna paralel olarak, Türkiye'de de yabancılar Mart ayında 23 milyon ABD doları hisse senedi ve 130 milyon ABD doları DİBS satmışlardır. Nisan ayında ise, yabancılar hisse senedi piyasasında 0,2 milyar ABD doları alış yaparken, DİBS piyasasında 20 milyon ABD doları satış gerçekleştirmişlerdir. Diğer taraftan, Mayıs ayında finansal piyasalarda yaşanan hareketlilik sonucu yabancılar 3,1 milyar ABD doları tutarında DİBS satışı ve 0,2 milyar ABD doları hisse senedi alımı gerçekleştirmişlerdir. Haziran ayında ise, finansal piyasadaki hareketliliğin devam etmesi nedeniyle yabancılar menkul kıymet satışını sürdürmüş ve 1 milyar ABD doları tutarında DİBS, 0,1 milyar ABD doları tutarında hisse senedi satışı gerçekleştirmişlerdir. Bu gelişmelere bağlı olarak, Ocak-Haziran döneminde yabancılar net 1,0 milyar ABD doları tutarında hisse senedi alırken, net 3,2 milyar ABD doları tutarında DİBS satmışlardır. Ayrıca, yılın ilk altı ayında, Hazine tarafından tahvil ihracı yoluyla, net 2,4 milyar ABD doları borçlanılmış ve net 0,7 milyar ABD doları geri ödeme yapılmıştır.

Yabancıların menkul kıymet yatırımları (milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, İMKB.

Genel Hükümet tahvil ihracı (milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

50. Hazine, 2006 yılı Ocak ve Şubat aylarında sırasıyla, 30 yıl vadeli, 1,5 milyar ABD doları, ve 10 yıl vadeli 750 milyon Euro tutarında tahvil ihracı gerçekleştirmiştir. Temmuz ayında ise 500 milyon ABD doları tutarında tahvil artırımı yapmıştır. Son yıllarda Türkiye ekonomisinde kaydedilen olumlu gelişmeler, tahvil ihracı maliyetlerine yansımıştır. Nitekim, Ocak ayındaki tahvil ihracı ile mevcut tahviller arasındaki en uzun vadeye, ABD doları cinsinden tahviller arasındaki en düşük kupon oranı ile ulaşılmıştır. Ayrıca, Şubat ayındaki ihracın kupon ve getiri oranı, Euro cinsinden tahviller arasında vadesine göre en düşük oranda gerçekleşmiştir.

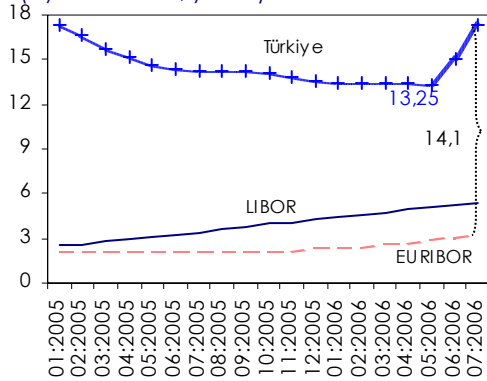
51. 2006 yılı Mayıs ayında gelişmekte olan ülkelere yönelmiş olan fonların bir kısmının gelişmiş piyasalara doğru hareket etmesiyle uluslararası likidite koşulları değişme eğilimine girmiştir. Türkiye ise bu gelişmelerden, yurt dışı yerleşiklerin ellerinde tuttıkları portföy yapısı itibarıyla daha fazla etkilenmiştir. Mali piyasalarda oluşan dalgalanma sonucu döviz kuru hareketleri fiyatlara yansımaya başlamıştır. Para Politikası Kurulu (PPK), söz konusu gelişmelerin orta vadeli bekleyişler ve fiyatlamaya davranışları üzerinde kalıcı etkiler oluşturmasını önlemek amacıyla 7 ve 25 Haziran 2006 tarihlerinde olağanüstü toplanarak, politika faizlerini sırasıyla 1,75 ve 2,25 puan artırma kararını vermiştir. Ayrıca, PPK 20 Temmuz 2006 tarihindeki toplantısında, petrol ve diğer emtia fiyatlarındaki artışların devam etmesini ve bekleyişlerin orta vadeli hedeflerle uyumlu olmadığını göz önüne alarak, ölçülü bir parasal sıkılaştırmanın gerektiği değerlendirilmesini yapmış ve politika faizlerini 0,25 puan artırmıştır. Böylece, 20 Temmuz 2006 tarihi itibarıyla, TCMB bünyesindeki Bankalararası Para Piyasası ve İMKB Repo/Ters Repo Pazarında uygulanan gecelik borçlanma ve borç verme faiz oranları sırasıyla 17,5 ve 22,5 olarak belirlenmiştir.

52. ABD Merkez Bankası FED, gösterge niteliğindeki faiz oranlarını artırmaya, 2006 yılında da devam etmiştir. 31 Ocak, 28 Mart, 10 Mayıs, ve 29 Haziran 2006 tarihlerinde faiz oranlarını art arda dört kez 25 baz puan artırarak, yüzde 5,25 seviyesine yükseltmiştir. Avrupa Merkez Bankası ECB ise, 8 Mart, 15 Haziran ve 9 Ağustos 2006 tarihlerinde borç verme faiz oranlarını 0,25'er puan artırarak borç verme faizlerini yüzde 3,0'e yükseltmiştir. İngiltere Merkez Bankası ise 4 Ağustos 2005 tarihinde 0,25 puan düşüşle yüzde 4,5 olarak ilan ettiği borç verme faiz oranını, 3 Ağustos 2006 tarihinde yeniden 0,25 puan artırarak 4,75'e yükseltmiştir. Diğer taraftan, finansal piyasalardaki gelişmelerin etkisiyle, Japonya Merkez Bankası BoJ, Temmuz ayında gecelik faiz oranlarını yüzde 0'dan yüzde 0,25 seviyesine çıkarmıştır.

53. 2005 yılı genelinde, gelişmekte olan ülkeler karşılaştırıldığında, getiri farklarının gerilemesine ve faiz oranlarının düşmesine rağmen, portföy yatırımlarında giriş yönlü eğilim devam etmiştir. Bu durum, faiz farklarının yanı sıra, yapısal reformlar neticesinde ekonomik istikrarın sürmesinin ve ileriye yönelik olumlu beklentilerin söz konusu yatırımlarda önemli etkisi olduğunu göstermektedir. 2006 yılının ikinci üç ayında ise, finansal sektördeki dalgalanmaların etkisiyle faiz oranlarında artış olmuştur. Buna bağlı olarak, getiri farklarındaki düşüş eğilimi yerini artışa bırakmıştır.

Faiz oranları

(aylık ortalama, yüzde)

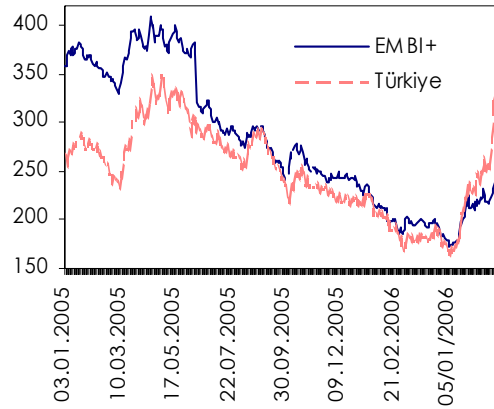

Kaynak: IMF, www.euribor.org, TCMB.

LIBOR: 1-ay vadeli ABD doları mevduat için önerilen faiz oranı.
 EURIBOR: 1-ay vadeli euro mevduat için önerilen faiz oranı.
 Türkiye: Bankalararası para piyasasında gecelik faiz oranı

İkincil Piyasa Getiri Farkları

(baz puan)

Kaynak: JPMorgan.

Getiri Farkı (spread): Ülkelerin devlet tahvilleri getirileri ve ABD Hazine tahvil getirileri arasındaki fark

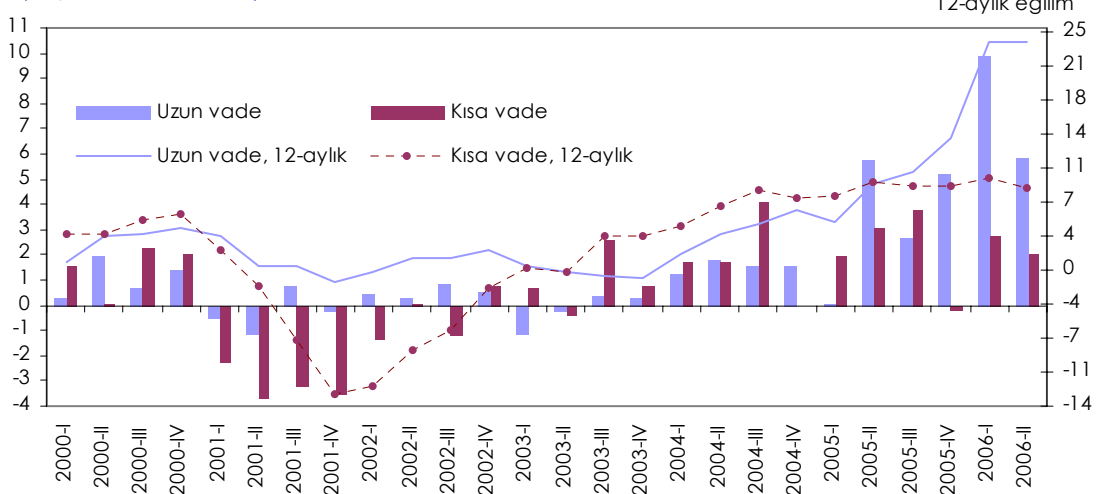
Diğer Yatırımlar

54. 2006 yılı Ocak-Mart döneminde diğer yatırımlar kalemi altında net 12 milyar ABD doları tutarında sermaye girişi gerçekleşirken, ikinci üç aylık dönemde bu miktar 2,7 milyar ABD dolarına düşmüştür. Türkiye'de yerleşik özel sektör ve bankalarca yurt dışından sağlanan net 10,2 milyar ABD doları tutarındaki uzun vadeli krediler ilk çeyrekteki girişin temel kaynağı olurken, yılın ikinci çeyreğinde, söz konusu sektörlerin uzun vadeli kredi kullanımı 6,2 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. Ayrıca, aynı dönemde vadeli ithalat kaynaklı net 2,0 milyar ABD doları ticari kredi kullanılmıştır.

55. 2005 yılında toplam finansman içindeki payı belirgin bir şekilde artan uzun vadeli krediler, 2006 yılının ilk yarısında da artmaya devam etmiştir. Söz konusu dönemdeki uzun vadeli kredi kullanımında, özelleştirme ödemelerine ilişkin özel sektörün yurt dışından sağladığı krediler belirleyici olmuştur. Bankacılık sektörü, yılın ikinci çeyreğinde, uzun vadeli net 3,2 milyar ABD doları borçlanırken, kısa vadeli net 0,2 milyar ABD doları borç ödemiştir. Böylece yılın ilk yarısında bankacılık sektörünün uzun vadeli kredileri net 4,6 milyar ABD dolarına yükselirken, kısa vadeli kredileri net 0,9 milyar ABD doları olmuştur. Özel sektör ise, yılın ilk yarısında kısa vadeli net 0,2 milyar ABD doları borçlanmıştır.

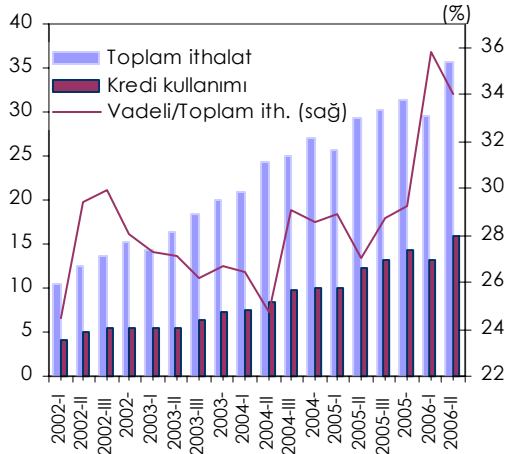
Uzun ve kısa vadeli sermaye

(milyar ABD doları, net)

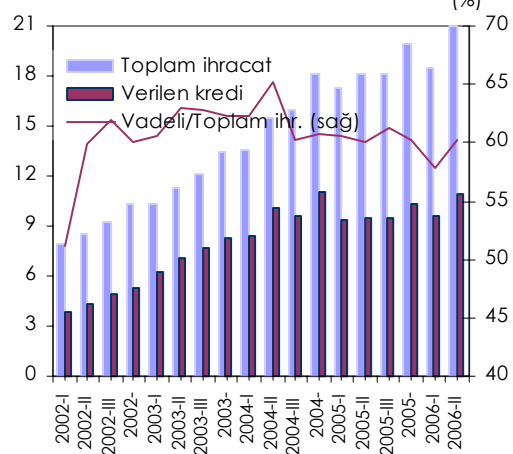
Not: Doğrudan ve portföy yatırımı ile, IMF kredileri ve bankaların döviz varlıkları hariç.

Ticari kredi kullanımı ve ithalat (milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, TÜİK.

Yurt dışına açılan ticari krediler & ihracat (milyar ABD doları)

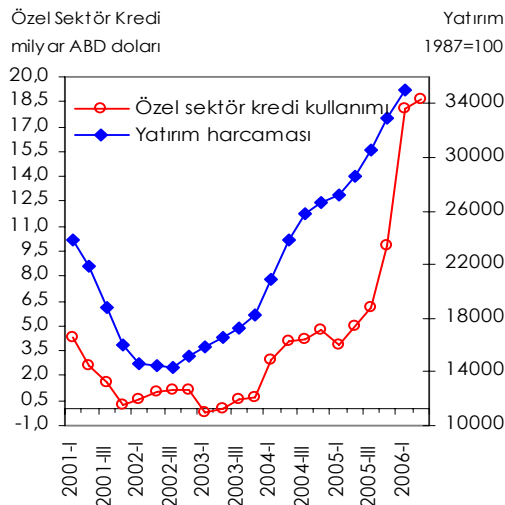

Kaynak: TCMB, TÜİK.

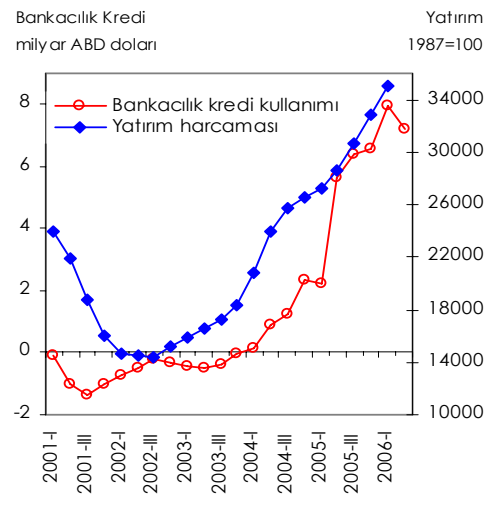
56. Yılın ilk yarısında ithalat artışının sürmesine paralel olarak vadeli ithalat ve ticari kredi kullanımı geçen yılın aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 47,6 ve yüzde 29,9 oranında artmıştır. Diğer taraftan bu dönemde ihracattaki yüzde 11,5 oranındaki artışla beraber yurt dışına açılan ticari kredilerde, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 9 oranında artış olmuştur. Ticari kredilerde gözlenen bu canlanma ikinci üç ayda daha belirgin olarak yaşanmıştır.

57. 2005 yılında GSYİH'nin yüzde 7,4, özel sektör yatırım harcamalarının yüzde 23,6 oranında artmasına paralel olarak, uzun vadeli kredi kullanımı da yüksek miktarda artış göstermiştir. 2006 yılının ilk çeyreğinde de bu eğilim devam etmiş ve özel yatırım harcamaları yüzde 30,2 oranında artmıştır. Yılın ikinci çeyreğinde ise, uzun vadeli kredi kullanımındaki artışın sürmesi, yatırım harcamalarının bu dönemde de artmaya devam ettiğine işaret etmektedir. Ancak, Mayıs ve Haziran ayında mali piyasalarda gözlenen dalgalanmanın yarattığı belirsizlik ortamının, yılın üçüncü çeyreğine ilişkin yatırım harcamalarını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

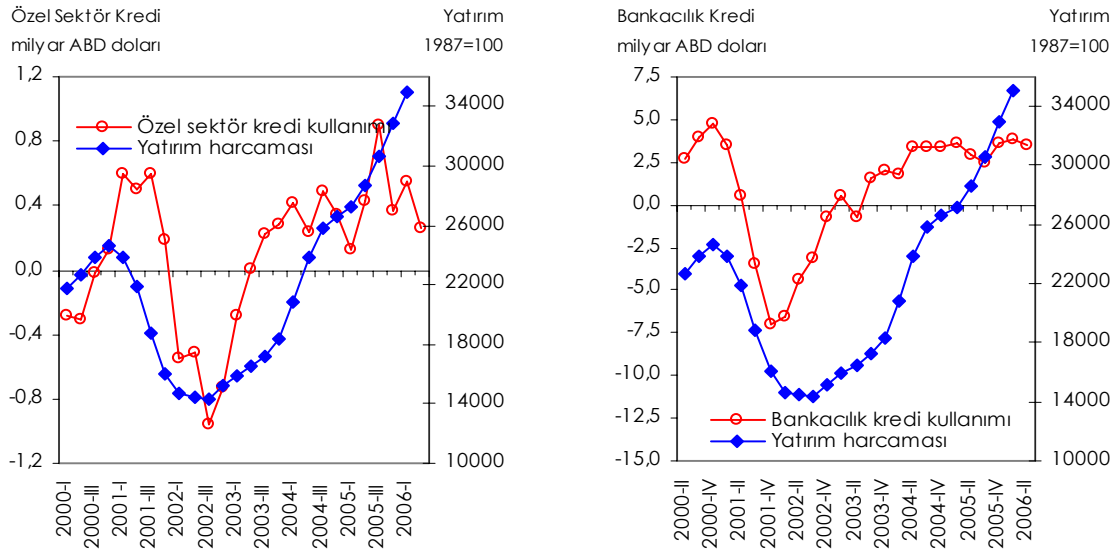
Uzun vadeli net kredi kullanımı ve özel sektör yatırım harcamaları (12-aylık birikimli)

Kaynak: TCMB, TÜİK.

Kısa vadeli net kredi kullanımı ve özel sektör yatırım harcamaları (12-aylık birikimli)

Kaynak: TCMB, TÜİK.

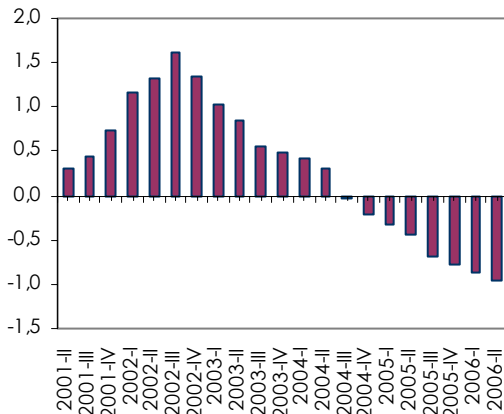
58. Merkez Bankası 2005 yılı sonu itibarıyla, 2001 yılı ve öncesinde kullanılan IMF kredilerinin geri ödemesini tamamlamıştır. Hazine ise 2006 yılının ilk yarısında IMF kredi geri ödemelerine devam etmiş ve 3,6 milyar ABD doları kredi geri ödemesi yapmıştır.

59. Yurt dışında çalışan işçilerin Merkez Bankasında açtıkları uzun vadeli kredi mektuplu döviz tevdiat hesapları (KMDTH) ile süper döviz hesaplarından (SDH) 2003 yılı Nisan ayından bu yana çıkış devam etmektedir. Kısa vadeli hesaplarda da, 2004 yılı ikinci çeyreğinde başlayan çıkışlar sürmektedir. Buna göre, 2006 yılının ilk yarısında Merkez Bankasındaki söz konusu mevduatlarda net 0,5 milyar ABD doları düşüş gözlenmiştir. Bu çıkışlarda hem KMDTH hem de SDH'deki kademeli faiz indirimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim, Euro cinsinden açılan SDH faiz oranları 2002 yılında 1 yıl, 2 yıl ve 3 yıl vadelide sırasıyla yüzde 8, 9 ve 10 iken, 6 Mart 2006 tarihi itibarıyla yüzde 2,25, 3,25 ve 3,75'e düşürülmüştür.

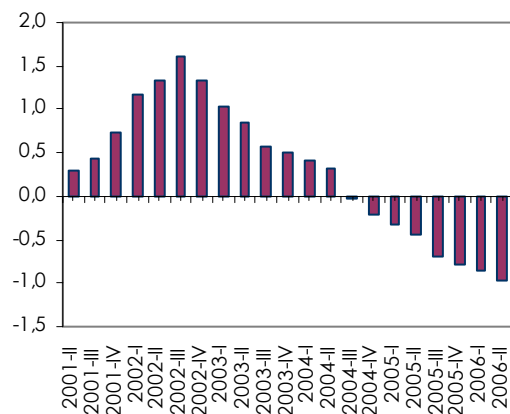
60. 2005 yılı tamamında 1,3 milyar ABD doları artan yurt dışı yerleşiklerin yurt içi bankalardaki mevduatları, 2006 yılı Ocak-Nisan döneminde 2,3 milyar ABD doları artmış, ancak, Mayıs ayında finansal piyasalardaki dalgalanmanın etkisiyle 1 milyar ABD doları gerilemiştir. Haziran ayında ise, yabancıların yeniden 1 milyar ABD doları tutarında mevduat artışı gerçekleştirmeleri sonucu yılın ilk yarısı itibarıyla söz konusu kalem kaynaklı sermaye girişi 2,3 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir.

Yurt dışı yerleşiklere ait mevduatlar (on iki aylık, milyon ABD doları)

KMDTH ve Süper Döviz Hesabı

FX deposits with credit letter and Super FX accounts

Kaynak: TCMB.

61. 2006 yılının ilk üç ayında toplam dış borç stoku, 2005 yılı sonuna göre 15 milyar ABD doları artarak 185,1 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. 2005 yılının sonuna göre orta ve uzun vadeli dış borçlar, yüzde 8,6 oranında, kısa vadeli borçlar ise yüzde 7,9 oranında artmıştır. Kısa vadeli dış borç stokundaki artışın kaynağı, özel sektörün kullandığı ticari krediler, bankaların kullandığı kısa vadeli krediler ve yurt dışı yerleşik bankalara ait mevduatlarda görülen artış olmuştur.

62. Dış borç göstergelerinde gözlenen iyileşme 2005 yılında da devam etmiştir. 2005 yılının tamamında 23,1 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşen cari işlemler açığına karşın, dış borç stokunun GSYİH'ye oranı yıl sonu itibarıyla yüzde 47,1 seviyesine gerilemiştir. Ancak, 2006 yılı ilk çeyreği itibarıyla, yıllık bazda cari işlemler açığı 25,5 milyar ABD dolarına yükselirken, dış borç stokunun GSYİH'ye oranı yüzde 50 seviyesinde gerçekleşmiştir. Dış borç stokunun ihracata oranı ise 2006 yılı ilk çeyreğinde artış göstermiştir.

Seçilmiş Dış Borç Göstergeleri (yüzde)

	2004				2005				2006
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Toplam Dış Borç Stoku / GSYİH	55,1	53,4	53,2	54,0	51,7	50,0	48,2	47,1	50,0
Toplam Dış Borç Stoku / İhracat*	287,8	270,1	260,5	256,8	240,4	234,5	232,8	231,7	247,6
Dış Borç Servisi / GSYİH	11,4	10,7	10,5	10,1	9,7	10,2	10,1	10,1	9,4
<i>Bilgi için:</i>									
Toplam Dış Borç Stoku (milyar \$)	145,0	147,5	152,2	162,2	160,9	163,0	166,8	170,1	185,1
GSYİH (yıllık, milyar \$)	263,1	276,3	285,7	300,6	311,2	326,2	346,3	361,5	370,4

* Bavul ticareti ve diğer mallar hariç.

Kaynak: TÜİK, Hazine Müsteşarlığı.

IV. EK TABLOLAR

CARI İŞLEMLER (milyon ABD doları)

	Cari İşlemler										
	Net	Dış Ticaret				Hizmetler		Yatırım Geliri		Transferler	
		Net	İhracat (FOB)	Bavul Ticareti	İthalat (CIF)	Net	Turizm Geliri	Net	Faiz Gideri	Net	İşçi Gelirleri
	(yıllık)										
2000	-9821	-21959	27775	2946	-54503	11366	7636	-4002	-4825	4774	4560
2001	3392	-3733	31334	3039	-41399	9132	8090	-5000	-5497	2993	2786
2002	-1524	-7283	36059	4065	-51554	7879	8479	-4556	-4416	2436	1936
2003*	-8036	-14010	47253	3953	-69340	10504	13203	-5557	-4579	1027	729
2004	-15604	-23878	63167	3880	-97540	12784	15888	-5637	-4343	1127	804
2005	-23235	-32925	73476	3473	-116773	13966	18152	-5744	-5006	1468	851
	(üç aylık)										
2005 I	-6203	-6243	17241	713	-25740	1195	1995	-1402	-1083	247	181
II	-7034	-8523	18144	942	-29354	2755	3760	-1643	-1227	377	171
III	-2696	-9487	18131	813	-30234	7682	8817	-1345	-1340	454	247
IV	-7302	-8672	19960	1005	-31445	2334	3580	-1354	-1356	390	252
2006 I	-8460	-8548	18510	951	-29520	1144	2002	-1375	-1186	319	228
II	-10195	-11388	20951	1430	-35676	2454	3693	-1598	-1490	337	276
	(aylık)										
2005 Tem	-1126	-3058	5764	204	-9596	2143	2602	-380	-303	169	78
Ağu	-1203	-3794	5553	307	-10272	3033	3453	-594	-649	152	85
Eyl	-367	-2635	6814	302	-10366	2506	2762	-371	-388	133	84
Eki	-902	-2361	6772	366	-10090	1649	1899	-328	-410	138	93
Kas	-2634	-2852	5942	328	-9673	631	944	-510	-525	97	74
Ara	-3766	-3459	7246	311	-11682	54	737	-516	-421	155	85
2006 Oca	-2241	-2421	5100	238	-8140	379	722	-319	-314	120	77
Şub	-3206	-2932	6020	328	-9797	257	549	-622	-497	91	68
Mar	-3013	-3195	7390	385	-11583	508	731	-434	-375	108	83
Nis	-3922	-4068	6420	460	-11566	499	937	-424	-452	71	71
May	-3773	-4176	6949	495	-12312	880	1245	-634	-589	157	126
Haz	-2500	-3144	7582	475	-11798	1075	1511	-540	-449	109	79
	(on iki aylık)										
2005 Tem	-19275	-28457	69654	3572	-108190	13601	17107	-5690	-4761	1271	790
Ağu	-20498	-29995	70500	3510	-110579	13877	17536	-5696	-4833	1316	792
Eyl	-20954	-30664	71658	3455	-112458	14150	17815	-5775	-4892	1335	792
Eki	-21675	-31643	72563	3461	-114460	14324	17985	-5760	-4993	1404	827
Kas	-22379	-32479	72771	3478	-115565	14378	18073	-5693	-4965	1415	830
Ara	-23235	-32925	73476	3473	-116773	13966	18152	-5744	-5006	1468	851
2006 Oca	-24004	-33760	73579	3505	-117693	13892	18184	-5635	-5043	1499	868
Şub	-24943	-34756	73947	3597	-119166	13949	18185	-5656	-5044	1520	878
Mar	-25492	-35230	74745	3711	-120553	13915	18159	-5717	-5109	1540	898
Nis	-26875	-36737	75037	3842	-122524	13867	18236	-5539	-5241	1534	910
May	-28337	-37969	76009	4029	-125024	13710	18081	-5562	-5273	1484	978
Haz	-28653	-38095	77552	4199	-126875	13614	18092	-5672	-5372	1500	1003

Kaynak: TCMB.

* Tanım değişikliği nedeniyle 2003 yılı turizm gelirleri yukarı yönlü, işçi gelirleri ise aşağı yönlü revize edilmiştir. Söz konusu değişiklik önceki yıllara yansıtılmadığından, turizm ve işçi gelirleri önceki yıllarla karşılaştırılmamalıdır.

